

Elektroprivreda

List Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić

godina XXXIII broj 344 Nikšić jul 2013. ISSN 1805136

INTERVJU: dr Miloje Pupović, predsjednik opštine Pljevlja
str. 18

ODNOSI SA EPCG BOLJI SU NEGO RANIJE

Realizovana Odluka o sporazumnom prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine
str. 11

SPORAZUMNO OTIŠLO SEDAMDESETAK ZAPOSLENIH

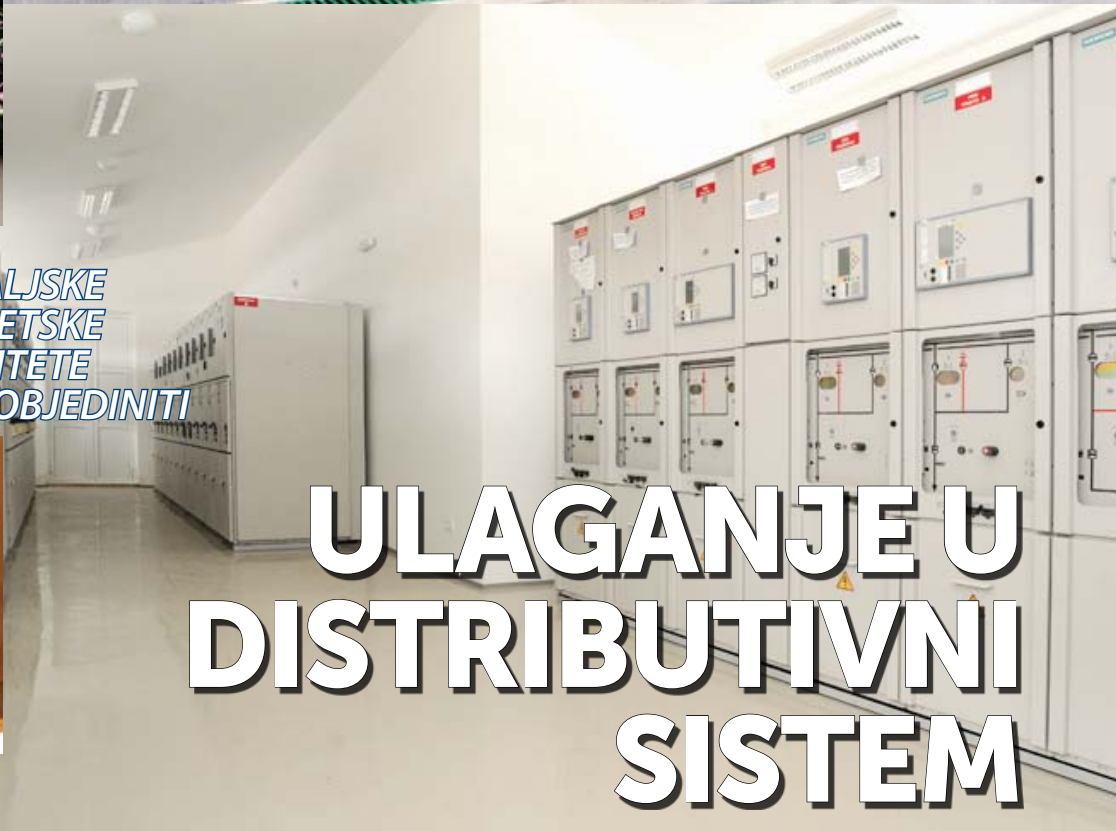

INTERVJU: dr Radomir Milović, bivši predsjednik Odbora direktora EPCG AD Nikšić
str. 14

PLJEVALJSKE ENERGETSKE KAPACITETE TREBA OBJEDINITI

list.epcg@epcg.com

ULAGANJE U DISTRIBUTIVNI SYSTEM

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA
Srđan Kovačević

IZVRŠNI DIREKTOR
Enrico Malerba

DIREKCIJA ZA ODNOS
SA JAVNOŠĆU

IZVRŠNI RUKOVODILAC
Rajko Šebek
rajko.sebek@epcg.com

RUKOVODILAC SEKTORA ZA
INTERNU KOMUNIKACIJU
Mitar Vučković
mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Miodrag Vuković
miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA:
Olivera Vulanović
olivera.vulanovic@epcg.com
Biljana Mitrović
biljana.mitrovic@epcg.com
Marko Burić
marko.buric@epcg.com

KOMPJUTERSKA OBRADA:
Ivana Ilić

Adresa redakcije:
Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Telefoni: 040/204-223, 214-252
Fax: 040/214-252
E - mail: list.epcg@epcg.com
Web site: www.epcg.com

Izdavač: Elektroprivreda
Crne Gore AD Nikšić
Tiraž: 1800

„Pokrivena“ energetske potrebe na duži
period **04-05**
TS „Rozino“ priključena na elektrodistributivnu mrežu

„Pametna brojila“ donijela pozitivan pomak... **08-09**
Nakon južnog i centralnog dijela Crne Gore, u Bijelom Polju i
Beranama, predstavljeni rezultati ugradnje multifunkcionalnih
brojila u sjevernoj regiji

Novi saziv Odbora na narednoj - vanrednoj
skupštini **10**
Ponovljena XI redovna Skupština akcionara EPCG AD NIKŠIĆ

Sporazumno otišlo sedamdesetak zaposlenih. **11**
Realizovana Odluka o sporazumnom prestanku radnog odnosa
uz isplatu otpremnine

Analitičnost i kreativnost, „ključ“ uspjeha **12**
Mirjana Mirotić, novoimenovani izvršni rukovodilac Direkcije za
nabavku i magacinsko poslovanje

Simbolično povećanje cijena **13**
U FOKUSU: Komentar Odluke RAE o korekciji regulatorno
odobrenog prihoda

Pljevaljske energetske kapacitete
treba objediniti **14-15**
INTERVJU: dr Radomir Milović, bivši predsjednik
Odbora direktora EPCG AD Nikšić

Odnosi sa EPCG bolji su nego ranije **18-19**
INTERVJU: dr Miloje Pupović, predsjednik opštine Pljevlja

Odlični uslovi na Krupcu **21**
Tradicionalna, 15. po redu, škola plivanja u Nikšiću

U Pivsko jezero mlađ potočne, u Slansko
konzumna kalifornijska pastrmka **22**
EPCG ispunila svoju zakonsku obavezu i porabila vještačke
akumulacije kojima gazduje

Nevelika, ali složna ekipa **25**
Na terenu sa monterima poslovnice Vilusi

Monter ne može biti svako **26**
ŽIVOTNA PRIČA: Nenad Stojimirović, VK monter u ekipi za
održavanje visokonaponskih vodova ED Herceg Novi

Energičan i odgovoran **27**
MLADE SNAGE: Dipl.el.ing.Darko Krivokapić, odgovorni
inženjer za trgovinu i optimizaciju u OC Upravljanje energijom

Tendencije, razvoj i implementacija električnih
mašina u proizvodnji električne energije sa
naglaškom na iskorišćenje energije vjetra **28-29**
STRUČNI OSVRT: piše: dipl.el.ing Bojan Đordan

Karakteristike terena sliva rijeke Čehotine **30-31**
Monografija „Resursi površinskih voda Crne Gore“,
mr Slavko Hrvačević (VIII)

42

U ZNAKU DOBRE MUZIKE I ZABAVE

Održan, treći po redu, muzički festival „Lake fest“

6

**SEZONA „PODRŽANA“
KVALITETNIM NAPAJANJEM**

ED Kotor, Tivat i H.Novi - dobro pripremili mrežu za ljetnje izazove

20

**PODRŠKA PRED
SVJETSKO PRVENSTVO**

EPKG potpisala Ugovor o generalnom sponzorstvu

Čovjek koji je „stvorio XX vijek“ **32**
Obilježena 157. godišnjica rođenja Nikole Tesle

Za zakupninu oko 160 eura mjesečno **34**
Usvojeni Kriterijumi za ostvarivanje prava na participaciju Društva u plaćanju zakupnine

Na šest mjesečnih rata **34**
Ljetovanje za zaposlene u organizaciji SOZ

Šahisti Elektroprivrede, četvrti..... **36**
Premijer liga

Odluka o radničkim sportskim igrama do sredine avgusta..... **36**
SOZ

Sanjam evropska i svjetska odličja **40**
NAS GOST: Milutin-Mile Jovanić, reprezentativac Crne Gore u dizanju tegova

Aktivno vježbajte i pazite kako sjedite..... **41**
Diplomirani fizioterapeut, Ivan Matović, i doktor nauka u sportu, Kosta Goranović, savjetuju

Nagradna igra **44**

Svjetski bestseler **46**
Preporuka Gradske knjižare

Skandinavka..... **47**

24

**SANIRANE POSLJEDICE
ZIME - SLIJEDE INVESTICIJE**

ED MOJKOVAC

38

**PRECIMA U SPOMEN,
SEBI ZA NAUK**

PUTOPIŠNA REPORTAŽA: STAZAMA TARABOŠA

TS „Rozino“ priključena na elektrodistributivnu mrežu

„POKRIVENE“ ENERGETSKE POTREBE NA DUŽI PERIOD

Budva je pred sam špic ljetnje turističke sezone dobila novu trafostanicu, a time i garanciju sigurnog snabdijevanja električnom energijom. Priključenjem mrežu TS „Danilovgrad“, poboljšano snabdijevanje oko 11 hiljada domaćinstava u toj opštini.

Novoizgrađena TS 35/10 kV „Rozino“ u Budvi, od kapitalnog značaja za dalji razvoj te opštine, priključena je 10. jula, na distributivnu mrežu.

Investicija, vrijedna preko dva miliona eura, dugoročno je rješenje za narastajuće energetske potrebe metropole crnogorskog turizma. Savremeno postrojenje, u znatnoj mjeri, rasteretiće trafostanice: „Lazi“ i „Dubovica“, u gradskom jezg-

ru, koje su posljednjih godina u toku turističke sezone često bile preopterećene, tako da sada tokom ljetnje turističke sezone, ne postoji rizik raspada lokalnog elektrodistributivnog sistema.

- Ovaj projekat, imao je prioritet prvog reda u opštinskim planovima investicija i Studiji razvoja elektroenergetske mreže i od suštinskog je značaja za korektno funkcionisanje elektroenergetskog sistema na području Budve. Nova TS omogućava povećanje potrošnje, kako bi se nesmetano snabdijevali električnom energijom novoizgrađeni objekti, a veoma je važna i za stabilizaciju i poboljšanje napona. Njenom izgradnjom ne ulaze se samo u modernizaciju elektroenergetske mreže, nego je to i znatna investicija u turizam i dalji razvoj opštine, imajući u vidu konstantno povećanje broja potrošača u gradskom jezgri i ambiciozne planove za izgradnju poslovno-stambenih i turističkih objekata u priobalnom pojasu, na potezu od Starog Grada, preko Slovenske Obale do Zavale, podsjeća direktor ED Budva, **Vojislav Vukadinović**.

Vukadinović je zadovoljan saradnjom sa lokalnom zajednicom i za septembar najavljuje realizaciju zajedničkog projekta koji se odnosi na polaganje osam 10 kV kablovskih vodova iz TS „Rozino“ prema području Budva Centar, kako bi se snaga od 25 MVA kvalitetno „iznijela“ iz nove trafostanice.

TS „Rozino“ raspolaže najsavremenijom opremom, austrijskog „Siemens“-a i „Končara“ iz Zagre-

Vojislav Vukadinović

TS Rozino

ba. Zahtjevni radovi na izgradnji ovog energetskog objekta bili su povjereni preduzeću „Eurozox“ iz Danilovgrada, a električnu montažu obavila je firma „Eminent“ iz Podgorice.

Vukadinović posebno ističe da je izuzetno važan projekat uzemljenja neutralne tačke 35kV završen kvalitetno, u roku i uz velike uštede zahvaljujući stručnjacima Tima za implementaciju EPCG: **Gvozdenu Filipoviću, Radu Dašiću, Siniši Mandiću, Draganu Peruničiću, Dušanu Vukoviću i Ranku Vukoviću**. To je, inače, bio uslov za stavljanje u pogon ne samo TS „Rozino“, nego i ranije položenih 35 kV kablovskih vodova TS „Markovići“-TS „Lazi“ i „TS „Lazi“-TS „Bečići“, kao i novoizgrađene TS „Petrovac“ koja će ući u sistem u septembru. Za nadzor nad elektro radovima brinuo je **Ljubomir Knežević**, a nad građevinskim **Miroslav Vukanić**.

- Treba pomenuti i izuzetno dobru saradnju sa Crnogorskim elektroprenosnim sistemom u toku izgradnje trafostanice koja je uklopljena u 35 kV kablovski vod „RP „Vrh Lazi“-TS „Dubovica“, a u trenutku stavljanja pod napon, uklopljena je i sa tri 10 kV kablovska voda, navodi Vukadinović dodajući kako pažljivo prate i pripreme za izgradnju TS 400/110/35kV „Lastva“, videći u ovom projektu CGES-a šansu za poboljšanje kvaliteta napajanja područja Budve i iz tog pravca. Izgradnja prve trafostanice tog naponskog nivoa na Crnogorskom primorju, po njegovom mišljenju, od izuzetne je važnosti za taj dio naše države. Čelni čovjek budvanske ED na kraju napominje da su, u cilju što bolje pripreme za turističku sezonu, u rad nedavno puštene i tri nove trafostanice 10/0,4 kV, a ovih dana na mreži će biti i dvije nove trafostanice, čiji je investitor Opština Budva.

Biljana MITROVIĆ

OBJEKAT ZA RESPEKT

Nova TS „Rozino“ zadovoljava najviše tehničko-tehnološke standarde, usklađene sa urbanističkim i ekološkim zahtjevima. Smještena je uz zaobilazni put u reonu Rozino, između postojeće dvije trafostanice, blizu kablovskog voda 35 kV TS „Markovići“-TS „Dubovica“, što je bio jedan od zahtjeva na početku projekta.

Objekat, snage 2 x 12 MVA, sa 24 desetkilovoltne ćelije i sedam ćelija 35kV, sa dvostrukim sistemom sabirnica daljinski je upravljiv. Ugrađen je i lokalni SKADA sistem koji omogućava upravljanje sa lokalnog računara, a sve veze među uređajima izvedene su optičkim kablovima.

TS Rozino

TS Danilovgrad

*ITS „Danilovgrad“
na elektro mreži*

SNAŽAN PODSTICAJ RAZVOJU

EPCG je sredinom jula u sistem uvela još jednu novoizgrađenu TS 35/10 kV u Danilovgradu. Nova trafostanica izgrađena je nadomak stare i dotrajale TS, da bi se uskladili kapaciteti sa povećanom tražnjom i obezbijilo pouzdano snabdjevanje za oko 11 hiljada domaćinstava u toj opštini. Elektroprivreda je u to savremeno postrojenje, instalisane snage 2x12,5 MVA, sa znatno većim brojem 10 kV izvoda, uložila blizu dva miliona eura.

-Sa novom trafostanicom kupci u Danilovgradu dobili su znatno kvalitetnije i pouzdanije napajanje i znatno veće kapacitete od postojećih. Time je omogućeno proširenje distributivne mreže, kao i priključivanje novih potrošača, kaže direktor ED Podgorica, **Jagoš Pupović**.

Pupović je zadovoljan što je jedan tako važan posao doveden do kraja, napominjući da svako energetsko pojačanje doprinosi kontinuitetu i kvalitetu električne energije, a na tome se bazira distributivna djelatnost.

Prethodnih dana zaposleni u Elektrodistribuciji uložili su dosta napora da, nakon tehničkog pregleda kojim je utvrđeno da je objekat urađen u skladu sa projektnom dokumentacijom, uklope u mrežu novoizgrađenu trafostanicu i povežu je na postojeće 35 kV i 10 kV vodove.

Elektrodistributeri u Kotoru, Tivtu i H. Novom dobro pripremili mrežu za ljetnje izazove

SEZONA „PODRŽANA“ KVALITETNIM NAPAJANJEM

Distributivni sistem spremno dočeka „špic“ turističke sezone. Osjećaju se benefiti od TS „Škaljari“. U izgledu rekonstrukcija TS „Pržno“. Uskoro upotrebna dozvola za TS „Baošići“. Već se prave planovi za sljedeću sezonu.

ED Tivat

ED Kotor

ED Herceg Novi

Iz tivatske, kotorske i hercegnovske Elektro-distribucije koje smo posjetili pred „špic“ turističke sezone, najavljuju da će i ovoga ljeta, ako sve bude teklo po planu, kupci biti zadovoljni kvalitetom isporučene električne energije. Kada se valjano i na vrijeme obave svi poslovi održavanja i uspješno remontuju glavna distributivna energetska čvorišta-trafostanice 35/10kV sa pripadajućim dalekovodima, drugačije ne može ni biti. A, uoči početka glavne turističke sezone koja donosi znatno veću potrošnju električne energije, u ove tri primorske opštine pojačana je i snaga određenih transformacija. Ipak, stabilno funkcionisanje distributivnog sistema na tom području nije plod kratkoročnih aktivnosti, nego dugogodišnjih napora i pažljivog planiranja.

-Već sad pravimo planove za narednu godinu. To je uobičajeni ritam rada, kaže direktor ED Tivat, **Miodrag Milić**.

Milićeve riječi potvrđuje i šef održavanja u tivatskoj Elektro-distribuciji, **Milinko Papović**, koji ističe da su pripreme za sezonu odavno završene, tako da predstoji samo tekuće održavanje, bez većih zahvata koji bi ugrozili komoditet turista. Za sljedeću godinu, pored ostalog, najavljuju rekonstrukciju trafostanice „Pržno“ koja „drži“ Krtole i Lušticu.

-Dio poluostrva Luštica očekuje distributivnu podršku sa naše strane polovinom sljedeće godine, jer se tamo grade kompleks apartmanskih naselja i velikih hotela, praktično čitav jedan grad. Rekonstrukcija pržanske trafostanice biće izazovna prilika za mlade inženjere koji će moći da se uključe ili, bar, isprate projektovanje, nadzor i kompletnu montažu objekta, ističe Milić. Direktor tivatskih distributera podsjeća da je čitav grad veliko gradilište. Porto Montenegro nije izgradio ni polovinu planiranih objekata, pa i njih treba ispratiti adekvatnom energetskom mrežom, navodi Milić.

Problem koji apostrofira naš sagovornik je pitanje dobijanja građevinskih dozvola koje su osnov za svaku gradnju, pa i gradnju trafostanica. Sporost administracije učinila je da se jedna ovdašnja, mala trafostanica gradi već četiri godine. I odsustvo sluha gradskih „otaca“ za zajednički interes često je „kočnica“ za bržu izgradnju elektroenergetskih objekata.

Spora tenderska procedura odložila je planirane investicije u kotorskoj Distribuciji koje su odgođene nakon sezone, rekli su nam tehnički direktor ED Kotor, **Mitar Vidović**, i inženjer za investicije, **Predrag Bogetić**. To, naravno, ne znači da ljetnje gužve dočekuju nesprenni. Naprotiv.

Neophodni poslovi održavanja obavljani su kvalitetno i na vrijeme pa se nadaju da će Kotorani i njihovi gosti tokom sezone uživati u svim blagodatima koje podrazumijeva kvalitetno snabdijevanje električnom energijom.

Radovi koji ih očekuju na jesen odnose se na zamjenu pet malih, dotrajalih trafostanica novim, a predstoji im značajan posao izgradnje kablovskog voda od Sv.Stasija do Ljute. Tako će eliminisati izraubovani dalekovod i kompletirati kablovsku mrežu od Dobrote do Orahovca, uz zaliv. Očekuju i raspisivanje novog tendera koji, osim trafostanica, „pokriva“ i investicije u još nekoliko važna kablovska voda. Dva 10 kV voda planirana su za područje grada, od Škaljara do Gudića. Radi se o zamjeni kabla koji je u veoma lošem stanju i nastavku, prije par godina, započetih radova na drugom kablju. Kabal od Auto kampa do Dobrote povezaće Škaljare i Dobrotu i rasteretiti mrežu u tim gradskim naseljima. Ponovo se gradi i 10 kV vazdušni kablovski vod između Morinja i Lipaca. Risan i Morinj dobiće 10 kV vezu koja će omogućiti da se, u slučaju ispada 35 kV dalekovoda, Morinj napaja iz pravca Risa i obratno. Osjećaju se benefiti novoizgrađene trafostanice 35/10kV „Škaljari“ koja je u funkciji od kraja prošlogodišnje sezone. CGES bi ubrzo trebalo da na istoj parceli počne izgradnju trafostanice i dalekovoda 110 kV do Tivta. Time će kotorska opština, jedina na Crnogorskom primorju kojoj se električna energija ne distribuira 110kV dalekovodom, dobiti stabilno napajanje na cijeloj teritoriji.

Kvalitetnijem snabdijevanju električnom energijom u Herceg Novom uskoro će doprinosti i novoizgrađena trafostanica 35/10kV „Baošići“. Zato je od strateške važnosti završetak preostalih, manjih radova na tom objektu i njegovo uklapanje u elektro energetska mrežu, kao preduslova za dobijanje upotrebne dozvole.

Doskorašnji direktor ED H.Novi, Milorad Samardžić, kaže da je nedavno rekonstruisana trafostanica u Kamenarima, dok je izgradnja 900 metara visokonaponske veze sa trafostanicom „Podi“, na zahtjev mještana, odgođena za septembar. Hercegnovske distributere, u septembru, očekuje i uklapanje po visokom naponu TS 10/0,4 kV „Čela“, a ovih dana uklapaju DTS „Todorovići“ u niskonaponsku mrežu, koja će zantno rasteretiti staru, zidanu trafostanicu „Kula Dubravica“ u Bijeloj, najopterećeniju od ukupno 250 u toj opštini. Samardžić do kraja ove godine ne očekuje veće teškoće u snabdijevanju kupaca električnom energijom u Herceg Novom i priželjkuje da ona bude slična prošlogodišnjoj koju hercegnovski elektrodistributeri pamte kao najbolju u posljednje tri decenije.

Olivera VULANOVIĆ

Mitar Vidović

Predrag Bogetić

Milorad Samardžić

Miodrag Milić

Milinko Papović

Nakon južnog i centralnog dijela Crne Gore, u Bijelom Polju i Beranama, predstavljeni rezultati ugradnje multifunkcionalnih brojila u sjevernoj regiji

„PAMETNA BROJILA“ DONIJELA POZITIVAN POMAK

- Nova, AMM brojila, povećala su stepen naplate i smanjila gubitak električne energije. - Učesnici zadovoljni efektima Tribina i istakli značaj tih događaja za zaposlene.

Značajno poboljšanje u sistemu mjerenja, ugradnjom multifunkcionalnih brojila, osjetio je i sjeverni region Crne Gore. Povećan stepen naplate i smanjeni gubici električne energije, najznačajnije su prednosti tog kapitalno važnog projekta.

Implementacija projekta „Unapređenje sistema mjerenja u distributivnom sistemu Crne Gore“, na sjeveru, počela je 2012. godine. Brojila se ugrađuju u ED Rožaje, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja i Žabljak.

Zaključno sa 26. junom ove godine, u navedenim distribucijama, ekipe Mezon-a ugradile su ukupno 8155 direktnih brojila, dok su ekipe elektrodistribucije ugradile još 135 brojila kod direktnih i poluindirektnih potrošača. Do kraja ove godine planirano je da se u ED Bijelo Polje ugradi preko 9800 brojila, a u ED Pljevlja 3900. Koordinator projekta za sjeverni region, direktor ED Berane, **Saša Pešić**, istakao je da postoji niz pozitivnih efekata, koje je

projekat donio. Gubici električne energije u ED Rožaje i ED Berane su više nego prepolovljeni u odnosu na period prije ugradnje pametnih brojila.

Najbolji primjer prednosti projekta su traforeoni Čuklin, Kooperacija i Polja iz ED Mojkovac, gdje su gubici smanjeni preko 70 odsto. Pored povećanog stepena naplate, smanjenja gubitaka električne energije, treba istaći efikasnost isključenja kupaca sa mreže i kontrole isključenih potrošača.

- OJ Snabdijevanje Berane realizovalo je, gotovo, 100 odsto naloga za isključenje potrošača. Takođe, značajni su i rezultati u kontroli isključenih potrošača. U jednoj od distribucija od 38 potrošača sa AMM brojilima nijedan nije bio samovoljno priključen, a od osam potrošača sa običnim brojilima, njih šest se samovoljno priključilo na mrežu, kazao je Pešić.

Sa tribine u Bijelom Polju

Rezultati jako pozitivni: Saša Pešić

Tribina u Nikšiću

NASTAVLJENA UGRADNJA BROJILA U NIKŠIĆU

Nakon kraće pauze, nastavljena je ugradnja „pametnih“ brojila u Nikšiću. Zaključno sa 05. julom ove godine u gradu podno Trebješe ugrađeno je blizu 13800 multifunkcionalnih brojila.

Direktor ED Nikšić, **Vladimir Kaluđerović**, istakao je na tribini u Nikšiću da ugradnja protiče u najboljem redu i da očekuje da se ostvari zacrtani plan.

-Vjerujem da ćemo, ukoliko sve protekne kako treba, ostvariti plan i do kraja ove godine ugraditi 21.600 multifunkcionalnih brojila, koliko je planirano u Nikšiću, kazao je Kaluđerović i dodao da se problemi, sa kojima se ekipe suočavaju na terenu, rješavaju u hodu.

Sa tribine u Beranama

Pored pozitivnih rezultata i povoljnosti, postoje i određene teškoće, sa kojima se suočavaju ekipe na sjeveru. Najznačajnije su relativno niži broj brojila sa daljinskim očitavanjem, ali Pešić očekuje da će se nedostaci otkloniti te da će procenat brojila sa daljinskim očitavanjem iznositi 95 odsto.

-Postojali su i određeni problemi na terenu zbog neadekvatne ugradnje brojila. Međutim, zahvaljujući naporima naših radnika i dobroj saradnji sa zaposlenima iz AMM centra našli smo rješenje za svaki problem, dodao je Pešić. Internim događajem u Beranama završen je ciklus tribina za zaposlene o rezultatima projekta „Unapređenje mjerenja u distributivnom sistemu Crne Gore“. Kao na jugu i u centralnom regionu, rezultate projekta zaposlenima su predstavili glavni operativni direktor i vd direktora FC Distribucija, **Zoran Đukanović**, direktor projekta, dr **Velimir Strugar**, direktor Mezon-a, **Radomir Kovačević**, direktor FC Snabdijevanje, mr **Vladimir Bojičić** i izvršni rukovodilac Direkcije za odnose sa javnošću, **Rajko Šebek**.

Marko BURIĆ

Protagonisti projekata o značaju tribina za zaposlene

INTERNI DOGAĐAJI, PUN POGODAK

Tribine jako važne: dr Velimir Strugar

Interni događaji potpuno su opravdali očekivanja učesnika, koji su istakli značaj i prednosti tribina. Direktor projekta, dr Velimir Strugar, naveo je da su zaposleni glavni „ambasadori“ projekta te da je jako važno što su imali priliku da se upoznaju sa rezultatima i svim prednostima projekta „Unapređenje sistema mjerenja u distributivnom sistemu Crne Gore“.

- Potpuno je jasno da se nijedan ovakav projekat ne može realizovati bez direktnog angažovanja svih zaposlenih. Ovaj projekat je korporativni projekat, siguran sam da će da uspije i zaista sam srećan poslije ovih tribina, jer se vidjelo da su svi jako zainteresovani da ovaj projekat dobro i uspješno implementiramo. Ove tribine imaju za cilj da jasno kažu šta je to što radimo i kakav je efekat našeg zajedničkog angažmana. Bez ovakvih tribina ne može se prenijeti kvalitetna informacija do krajnjeg zaposlenog, koji bez tih informacija neće znati šta je zapravo to što radi i neće moći da obavi posao na najbolji mogući način, kazao je Strugar.

Trebalo obilježiti i naredne jubileje: Radomir Kovačević

Mr Vladimir Bojičić, direktor FC Snabdijevanje, koji je prezentovao i rezultate nove kampanje u okviru projekta „Korisnički servis“, smatra da su tribine najbolji način da se zaposleni upoznaju sa projektima u kompaniji.

- Mislim da je sama kampanja, da pokušamo da prezentujemo rezultate projekta, naišla na dobar prijem zaposlenih o čemu svjedoči velika posjećenost svake tribine. Ovo je nešto što treba da praktikujemo i za ubuduće, za sve projekte koje budemo implementirali. Zaposleni su ti koji bi trebalo da imaju prave informacije i na taj način stvore realnu i jasnu sliku o tome šta se, u svakom trenutku, radi u EPCG, naveo je Bojičić.

Značaj internih događaja prepoznao je i direktor Mezon-a, Radomir Kovačević. Kovačević očekuje da će na sličan način biti obilježeni i naredni jubileji.

-Tribine su protekle u velikoj posjećenosti i po mom mišljenju one su izuzetno korisne i edukativne, jer su svi zaposleni saznali šta znači ovaj projekat. Edukacija svih nas je neminovna, jer na taj način možemo da širimo to znanje i prenosimo ga ostalim potrošačima. Možemo očekivati nove tribine i nove uspjehe, možda već krajem ove godine, kada će biti ugrađeno 150 hiljada brojila, istakao je Kovačević.

Ponovljena XI redovna Skupština akcionara EPCG AD NIKŠIĆ

NOVI SAZIV ODBORA NA NAREDNOJ-VANREDNOJ SKUPŠTINI

Usvojeni Izvještaj o poslovanju i Finansijski iskazi za 2012. godinu, kao i izmjene i dopune Poslovnika o radu Skupštine akcionara. PricewaterhouseCoopers ovlašćeni revizor i u narednom jednogodišnjem periodu.

Uz opštu ocjenu da je kompanija u protekloj 2012. godini poslovala u izuzetno teškim i složenim uslovima, Skupština akcionara EPCG usvojila je, većinom glasova, Izvještaj o poslovanju kompanije kao i Finansijski iskaz sa Izvještajem revizora za 2012. godinu.

Ponovljena XI redovna Skupština akcionara održana 16. jula u PC „Sindčel“ nastavak je sjednice od 1. jula kada je, zbog nedostatka kvoruma, zasjedanje odgođeno.

Predsjedavajući Skupštine, po ovlaštenju izvršnog direktora **Enrika Malerbe**, vd direktora Glavne direkcije za ljudske resurse i opšte poslove, **Ranko Vojinović**, konstatovao je da ovog puta postoji kvorum, jer je bilo prisutno devet akcionara i punomoćnika koji predstavljaju 98,73 odsto kapitala kompanije.

Vojinović je, u uvodnom izlaganju, konstatovao da je u 2012. godini ostvaren negativan finansijski rezultat u poslovanju od 5,6 miliona eura, koji je po njegovim riječima uzrokovan nepovoljnim makroekonomskim ambijentom, lošom hidrološkom situacijom, visokim troškovima uvoza i negativnim efektima po osnovu razmjene električne energije iz HE „Piva“ sa EPS-om po Ugovoru o dugoročno-tehničkoj saradnji. Na neto gubitak uticao je, kako je naveo, i visok nivo rezervisanih potraživanja od kupaca zbog rizika od nemogućnosti naplate. Revizor i u narednom jednogodišnjem periodu, odlukom Skupštine, ponovo je renomirana kuća **PricewaterhouseCoopers d.o.o.**

S obzirom da je prijedlog za nove članove Odbora direktora stigao od A2A,

ali ne i od drugog kvalifikovanog akcionara-države Crne Gore, ponovljena XI redovna Skupština AD nije mogla donijeti odluku o razrješenju postojećeg niti imenovati novi saziv Odbora direktora EPCG AD Nikšić. Odluka o tome odgođena je za narednu vanrednu Skupštinu AD koju će zakazati Odbor direktora.

-Do tada, shodno članu 44. Stav 10. Zakona o privrednim društvima, sadašnji Odbor direktora obavljaće dužnost do izbora novog Odbora, pojasnio je sekretar Društva **Milivoje Vujačić**.

Miodrag VUKOVIĆ

Detalj sa Skupštine

Realizovana Odluka o sporazumnom prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine

SPORAZUMNO OTIŠLO SEDAMDESETAK ZAPOSLENIH

- Odziv zaposlenih bio na očekivanom nivou. - Sporazum potpisan sa svima koji su bili saglasni sa definisanim uslovima. - Od 31.maja do 10. jula isplaćeno 28 otpremnina, a ostali potpisnici sporazuma novac će dobiti u dogovorenom roku. - EPCG, za sada, ne planira donošenje nove Odluke o sporazumnom prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine.

Od ukupno 85 zainteresovanih koji su zahtjev u predviđenom roku, do 10.maja, dostavili u Direkciju za ljudske resurse, sporazumni prestanak radnog odnosa uz isplatu otpremnine, potpisalo je 73-je zaposlenih koji su ispunjavali uslove predviđene Odlukom menadžmenta od 29.marta ove godine.

-Sporazum je zaključen sa onim zaposlenima koji su prihvatili i bili saglasni sa definisanim uslovima, kako u pogledu iznosa otpremnine, tako i u pogledu datuma prestanka radnog odnosa, ističe izvršni rukovodilac Direkcije za ljudske resurse, **Predrag Krivokapić**, uz napomenu da je odziv zaposlenih bio na očekivanom nivou. Krivokapić je naveo da je isplata otpremnine potpisnicima Sporazuma, počela već 31.maja te da je zaključno sa 10.julom ove godine, novac dobilo 28 zaposlenih, kojima je datumom isplate, prestao radni odnos u EPCG.

Kao osnovica za iznos otpremnine uzete su 24 prosječne neto zarade zaposlenog u posljednjih šest mjeseci u odnosu na dan donošenja predmetne Odluke, s tim da otpremnina nije mogla biti manja od 13.000,00 € i veća od 20.000,00 €.

Pravo na sporazumni odlazak, uz prethodnu saglasnost neposrednog rukovodioca, imali su zaposleni na neodređeno vrijeme sa najmanje 10 godina radnog staža u EPCG, koji na dan donošenja Odluke nijesu bili navršili 64 godine starosti. Uslov je bio i da ne duguju kompaniji te da protiv njih nije pokrenut disciplinski postupak ili otkaz Ugovora o radu.

Mogućnost sporazumnog odlaska iz kompanije uz isplatu otpremnine do sada iskoristilo je ukupno 445 zaposlenih, a za te potrebe kompanija je izdvojila preko osam miliona eura. Istovremeno, više od stotinu zaposlenih na određeno vrijeme, mladih i stručnih ljudi, prevedeno je u stalni radni odnos.

Prema riječima izvršnog rukovodioca Direkcije za odnose sa javnošću, Predraga Krivokapića, «EPCG AD Nikšić, u narednom peri-

odu, ne planira donošenje Odluke slične vrste, kao što je to bila ranije donijeta Odluka o uslovima za sporazumni prestanak radnog odnosa».

Mitar VUČKOVIĆ

Predsjednik SOZ-a, Zoran Ostojić NA REDU UGOVORI NA NEODREĐENO VRIJEME

Realizacijom Odluke o uslovima za sporazumni prestanak radnog odnosa uz isplatu otpremnine, u Sindikalnoj organizaciji zaposlenih uglavnom su zadovoljni. Predsjednik SOZ-a, Zoran Ostojić, ističe da je to „dobar način preventivnog djelovanja u pravcu suzbijanja eventualnog tehnološkog viška“.

Ostojić, međutim, podsjeća i na obavezu menadžmenta da se, ekvivalentno broju zaposlenih koji su sporazumno otišli iz kompanije, u stalni radni odnos prevedu zaposleni na određeno vrijeme koji to svojim sposobnostima, do sada uloženi radom i odnosom prema kompaniji zaslužuju.

-Raduje nas činjenica da je zahvaljujući uspješnoj realizaciji Odluke o sporazumnom prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine, smanjen broj zaposlenih u kompaniji, tako da je sada otvoren prostor za prijem u stalni radni odnos dijela radnika koji su, trenutno, angažovani po Ugovoru na određeno vrijeme.

To je, podsjećam, važan uslov za ispunjavanje svih odredaba Sporazuma koji smo, početkom septembra prošle godine, kao reprezentativni sindikat potpisali sa menadžmentom i tek tada ćemo biti u potpunosti zadovoljni, jasan je Ostojić.

Mirjana Mirotić, novoimenovani izvršni rukovodilac Direkcije za nabavku i magacinsko poslovanje

ANALITIČNOST I KREATIVNOST, „KLJUČ“ USPJEHA

Odbor direktora EPCG, nedavno je za izvršnog rukovodioca Direkcije za nabavku i magacinsko poslovanje imenovao **Mirjanu Mirotić** sa višegodišnjim iskustvom u toj oblasti. Direkcija za nabavku i magacinsko poslovanje, kao što je poznato, u znatnoj mjeri utiče na rad većeg broja organizacionih jedinica i funkcionisanje kompanije. Mirotićeva, stoga, najavljuje niz aktivnosti u cilju što efikasnije organizacije, optimizacije poslova nabavke i pronalaženja efikasnih rješenja za realizaciju projekata sa precizno definisanim rokovima, što će u kranjem „rezultirati „pravim“ odlukama u domenu nabavki“.

Predušlov za ostvarivanje tog cilja, po riječima Mirotićeve, jeste analitičan pristup problemima, uz kreativnost i odolijevanje pritisku.

-Da bismo obezbijedili kvalitetan servis Elektroprivredi, treba pravilno planirati. Zato je važno napraviti dobar Plan nabavki za

2014. godinu. Nadamo se da ćemo uspjeti u toj namjeri, uz punu saradnju sa drugim organizacionim cjelinama i uz podršku Sektora za planiranje i kontrolu. Takav plan nam je zaista neophodan, jer će nam omogućiti efikasno i ekonomično sprovođenje postupka nabavki, što je bitan uslov efikasne organizacije rada. Na osnovu njega predložićemo termine za realizaciju pojedinih nabavki, a sa internim korisnicima usaglašićemo najbolji metod realizacije, kazala je Mirotićeva.

Mirotićeva je svjesna da će u sprovođenju određenih postupka nabavki nailaziti na teškoće. No to je, kaže, u sistemu javnih nabavki neminovnost, s obzirom na prava i obaveze učesnika u postupku, kao i sve intenzivnije tržišno nadmetanje.

Mi ćemo uvijek nastojati da nađemo najbolje rješenje - obećava Mirotić.

I magacinsko poslovanje moguće je unaprijediti, usklađivanjem termina pokretanja postupka nabavki sa optimalnim stanjem zaliha u magacinu. Na taj način će se obezbijediti nesmetano odvijanje svih poslovnih procesa organizacije koji direktno zavise od procesa magacinskog poslovanja, ističe na kraju Mirjana Mirotić.

Biljana MITROVIĆ

za izbor pružaoca usluga, usaglašavanje ugovornih odredbi, organizaciju popisa i fizičke primopredaje materijala uskladištenih u centralnom magazinu, specifikaciju zahtjeva i nadgledanje realizacije u dijelu nadogradnje Sistema za upravljanje magacinom. Od februara do jula ove godine radila je na poslovima eksperta za up-

BIOGRAFIJA

Mirjana Mirotić rođena je u Podgorici, gdje je završila osnovnu i srednju školu, a zatim i Prirodno-matematički fakultet - Odsjek za matematiku i programiranje. Prvi radni angažman imala je u Stručnoj školi na Cetinju, kao profesor matematike i informatike. Nakon toga prelazi u Ministarstvo unutrašnjih poslova, na mjesto višeg inspektora za diza-

jn informacionog sistema, implementaciju i održavanje LAN-a, razvoj i administraciju baza podataka.

U Crnogorski Telekom dolazi u oktobru 2006. godine, gdje je prvo bila menadžer nabavke u Sektoru za IT i opšte nabavke, a zatim menadžer logistike, odnosno vođa Projekta outsourcing-a logističkih usluga (skladištenje, distribucija, međunarodni transport, špediterske usluge), uključujući sprovođenje tenderske procedure

ravljanje nekretninama, dizajn i implementaciju novih procesa i procedura istraživanja tržišta u cilju određivanja strateškog pristupa tržištu nekretnina. Prošla je brojne obuke iz oblasti upravljanja projektima i ljudskim resursima, strateških nabavki i korišćenja alata za elektronsku nabavku, a zatim vještine i osnovne taktike pregovaranja, poznavanje kancelarijskog poslovanja, procedura i tehnologija, prezentiranja, pregovaranja i komunikacije...

U FOKUSU: Komentar Odluke RAE o korekciji regulatorno odobrenog prihoda

SIMBOLIČNO POVEĆANJE CIJENA

Saglasno Metodologijama o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda elektroenergetskih subjekata, RAE je 05. jula donijela Odluke o korekcijama odobrenog prihoda Javnog snabdjevaču, Operatoru distributivnog sistema i Operatoru prenosnog sistema. Ovo je prvi put od početka regulacije da se sprovodi navedeni postupak koji je definisan Metodologijama o utvrđivanju regulatornog prihoda energetskih subjekata i Pravilima o izmjeni tarifa.

Prethodna regulatorna godina bila je po mnogo čemu specifična. Obim potrošnje bio je znatno manji od planiranog za period avgust-decembar 2012, Ugovor o snabdjevanju KAP-a raskinut je od 01. oktobra 2012. godine, a i distributivni kupci potrošili su znatno manje energije od planom predviđenih količina. Sve to, uz povoljnu hidrologiju, kao i sumarno sagledavanje bilansnih manjkova za period avgust-decembar 2012. godine, uslovalo je da korekcija regulatorno odobrenog prihoda Javnog snabdjevača po osnovu troška nabavke energije za isporuku tarifnim kupcima bude utvrđena u iznosu od oko devet miliona eura. To je jediničnu cijene aktivne energije smanjilo za 4,16 €/MWh u odnosu na prethodno odobrenu cijenu za drugu regulatornu godinu (38,0636 €/MWh).

Odobreni investicioni plan Operatora distributivnog sistema za 2012. godinu, po ocjeni Agencije, realizovan je 75,85%, pa je primjenjujući odredbe Metodologije po tom osnovu regulatorni prihod Operatora distributivnog sistema (ODS) korigovan za 264.6 hiljada eura. Manji obim potrošnje distributivnih kupaca, u prvoj regulatornoj godini, za oko 101 milion kWh, uticao je da fakturisana realizacija ODS-a po osnovu korišćenja mreže bude niža oko 2,3 miliona eura. Smanjenjem uvoza električne energije smanjeni su i troškovi energije za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži za 532 hiljade eura, dok su i ostvareni vanredni prihodi ODS-a za 540 hiljada eura manji od planiranih. Troškovi poreza, taksi i licenci za ODS u prvoj regulatornoj godini veći su za 164 hiljade eura od prethodno odobrenih.

Sve ove činjenice rezultirale su da prethodno odobreni regulatorni prihod Operatora distributivnog sistema za drugu regulatornu godinu bude veći 2,2 miliona eura.

Na konačan iznos jediničnih cijena koje plaćaju krajnji kupci, pored korekcija regulatornog prihoda Javnog snabdjevača i Operatora distributivnog sistema uticala je i korekcija regulatornog prihoda Operatora prenosnog sistema (CGES-a) od oko 273 hiljade eura u korist energetskog subjekta.

Sumarno posmatrano ukupna korekcija prethodno odobrenog regulatornog prihoda za sva tri energetska subjekta (Javni snabdjevač, Operator distributivnog i Operatora prenosnog sistema) je negativna i iznosi 6.645 miliona eura.

Značajna negativna korekcija jedinične cijene energije i pozitivna korekcija po osnovu troškova Operatora distributivnog sistema i Operatora prenosnog sistema rezultirala je prosječnim povećanjem jedinične cijene distributivnih kupaca za 1,36%. Imajući u vidu različiti procenat učešća pojedinih elemenata tarife u ukupnoj cijeni za različite tarifne kategorije, to su i procenat povećanja odnosno smanjenja različiti po kategorijama kupaca. Tako je nova cijena električne energije za industrijske kupce priključene na 35 kV napon niža 3,32 %, za 10 kV potrošače 1,84%, dok je cijena za domaćinstva sa dvotarifnim brojlilima veća 2.38%.

Na konačan iznos jediničnih cijena koje plaćaju krajnji kupci, pored korekcija regulatornog prihoda Javnog snabdjevača i Operatora distributivnog sistema uticala je i korekcija regulatornog prihoda Operatora prenosnog sistema (CGES-a) od oko 273 hiljade eura u korist energetskog subjekta.

Kategorija potrošnje	Postojeća cijena	nova cijena	Procenat povećanja
	€/kWh	€/kWh	%
35 kV potrošači	5,4231	5,2429	-3,32%
10 kV potrošači	6,8111	6,6860	-1,84%
0,4 kV I stepen	10,0725	10,1611	0,88%
0,4 kV II stepen dvotarifnomjerenje	8,1345	8,3284	2,38%
0,4 kV II stepen jednotarifnomjerenje	9,5178	9,7189	2,11%
Domaćinstva jednotarifnomjerenje	9,5178	9,7189	2,11%
Domaćinstva dvotarifnomjerenje	8,1345	8,3284	2,38%
Ukupna distributivna potrošnja	8,0364	8,1460	1,36%

Upređni pregled jediničnih cijena po kategorijama distributivnih kupaca

Iz prethodno izloženog može se zaključiti da je dominantan uticaj na navedene korekcije imala korekcija jedinične cijene energije koja je posljedica značajnog smanjenja troška uvoza uslovljenog smanjenom potrošnjom kupaca u prvom redu onih koji su priključeni na prenosnu mrežu. S obzirom da se, shodno Zakonu o energetici, direktni kupci, od 01. januara 2013. godine, ne snabdjevaju po regulisanim cijenama te da je za podmirenje potreba distributivnih kupaca dovoljna domaća proizvodnja, čime se eliminiše uticaj troška uvoza, realno je očekivati da će korekcije za naredne godine regulatornog perioda imati znatno manji uticaj na ukupnu cijenu energije krajnjih kupaca. Novim Pravilima za izmjenu tarifa za električnu energiju Javni snabdjevač je obavezan da iznose korekcija po tarifnim elementima iskazuje na računima krajnjih kupaca, pa će ova činjenica usloviti manju izmjenu forme računa. Efekti i rezultati primijenjene korekcije za prvu regulatornu godinu daju osnov da se kroz sveobuhvatnu analizu njihovog uticaja na poslovanje energetskih subjekata i poziciju kupaca, sagledaju pozitivne i negativne strane novoprimijenjenih Metodologija.

Autor je dipl.el.ing. Sreten GOJKOVIĆ, izvršni rukovodilac Direkcije za tarife i odnose sa državnim institucijama

INTERVJU: dr Radomir Milović, bivši predsjednik Odbora direktora EPCG AD Nikšić

PLJEVALJSKE ENERGETSKE KAPACITETE TREBA OBJEDINITI

- Kako regulisati odnose EPCG i KAP-a? - Koliko je važna izgradnja II bloka TE za crnogorski elektroenergetski sistem? - Da li je spajanje Rudnika uglja i TE „Pljevlja“ rentabilno? Odgovore na ova i još neka aktualna pitanja, u ovom broju kompanijskog lista, potražili smo od bivšeg predsjednika Odbora direktora EPCG, dr Radomira Milovića.

Da li je moguće snabdijevati KAP električnom energijom na održiv način?

-Snabdijevanje KAP-a električnom energijom od početka njegovog rada bilo je problematično. Nije ovo nikakav „crnogorski sindrom“, već činjenica koja električnu energiju stavlja na prvo mjesto kod bilo kakvih razmišljanja o radu elektrane. Postoje, svakako neka rješenja koja bi omogućavala rad KAP-a sa nekim kapacitetom i u određenim okolnostima u okviru postojeće elektroenergetske zbilje Crne Gore. Treba ih naći. Mislim da postoje. Neke dileme, koje su stare koliko i KAP treba definitivno ukloniti. Najbitnije je utvrditi šta je bolje za Crnu Goru. Onda treba ići dalje i tražiti odgovore i rješenja za energetske probleme.

Kakvo je Vaše mišljenje o projektu II Bloka TE „Pljevlja“ i šta će njegova realizacija značiti za crnogorski EES i ekonomiju zemlje?

-Smatrao sam odavno da je II blok TE „Pljevlja“ izvor čijoj izgradnji treba bez razmišljanja pristupiti. Ovakav stav je posljednjih desetak godina stalno isticala EPCG. Za ovo imamo više razloga: već imamo u znatnoj mjeri izgrađenu tehnološku infrastrukturu, zemljište na prostoru već postojećeg bloka, riješeno snabdijevanje vodom iz postojeće akumulacije „Otilovići“, izgrađene VN RP 400/220 kV i dalekovode kojim bi se energija iz II bloka plasirala u EES Crne Gore i dalje. Trajno rješenje za deponiju pepela i šljake svakako treba iznaći za postojeći blok. Na ruku projektu II bloka TE ide i činjenica da bi se njegovom izgradnjom stvorili uslovi za realizaciju projekta toplifikacije Pljevalja i prevazišli neki sada i od početka prisutni ekološki problemi. Već poodmakle aktivnosti vezano za projekat povezivanja Crne Gore i Italije VN kablom jednosmjerne struje i izgradnja 400 kV dalekovoda od primorja do Pljevalja idu na ruku izgradnji II bloka TE, čime bi se ovo značajno proširenje EES Crne Gore poduprlo jednim moćnim izvorom snage reda 250-300 MW u

čvrstoj tački gdje će se sučeljavati i drugi 400 kV vodovi iz pravca BiH i Srbije.

Kakvo je Vaše mišljenje o spajanju pljevaljskih energetske kapaciteta, RUP-a i TE „Pljevlja“ i da li je to neophodan uslov za izgradnju II bloka?

-Ja ne smatram da je preduslov (niti uslov) za izgradnju II bloka TE spajanje RUP-a i TEP-a. Mislim da bi bilo bolje da nikad nisu ni razdvajani, ali znamo da već tri decenije TEP i RUP funkcionišu kao zasebni organizacioni subjekti. Dobro bi bilo da se od strane vlasnika uloženi napori da se ova dva pljevaljska energetska preduzeća objedine. To ne da ne bi škodilo novom projektu II bloka nego bi pomoglo.

Koji su, po Vama, razlozi što se od izgradnje TE „Pljevlja“ (1982) nije izgradio nijedan novi izvor za proizvodnju električne energije u Crnoj Gori?

-Zaista je veliki broj razloga koji su doprinijeli da se, od puštanja u rad TE „Pljevlja“ do danas, ne izgradi nijedan novi izvor električne energije. Posljednje tri decenije odlikovale su značajne društveno-ekonomske promjene u Crnoj Gori i šire, koje nijesu bile naklonjene bilo kakvim većim investicionim zahvatima. Osim toga, crnogorska energetska-investiciona scena stalno je bila opterećena dilemama, šta i gdje treba raditi. Oponencije između onih koji su prioritet davali hidroenergetskim izvorima i onih koji su protežirali II blok TE, stalno su bile prisutne. Bile su značajno prisutne i dileme koji je objekat-prioritet. Forsiranje izgradnje hidroelektrana na Morači često je bilo osporavano, iz više razloga, i to od onih koji su prednost davali izgradnji hidroelektrana: „K omarnica“, „Kruševo“ i „Buk Bijela“.

Prevođenje dijela vode Tare u Moraču stalno je bilo kamen spoticanja korišćenju potencijala ta dva vodotoka, s obzirom da se nije mogao postići dogovor nadležnih organa Crne Gore i Srbije, a projekat HE na Morači bez integralnog korišćenja voda te dvije rijeke nije imao zadovoljavajuće energetske-ekonomske efekte koje bi privukle ozbiljnog investitora. Kada je u pitanju izgradnja hidroelektrana na Morači, uvijek su svaku pojačanu aktivnost pratile različite ekološke, kulturološke, demografske i ko zna još kakve sve opopencije koje nijesu išle na ruku da se donese konačna odluka o izgradnji i definiše konstrukcija finansiranja. Mislim da su, u znatnoj mjeri, odlaganje izgradnje novog elektroenergetskog izvora doprinijeli i različiti uzroci koje su generisali procesi vlasničko-upravljačkog transformisanja elektroenergetskih subjekata kod nas i u okruženju. Ovi procesi koji traju i danas, a kojima je i EPCG bila dugo izložena često nijesu ni približno, određivali principe investiciono-razvojnih tokova, ostavljajući mnoge dileme već postojećim elektroenergetskim subjektima i državnim organima, kako da izgradnju novih objekata prilagode novim vlasničko-upravljačkim matricama elektroprivrednih kompanija, koje su bile prispjele za značajne zahvate, prije svega, vlasničke transformacije. Iako je Deklaracija o zaštiti rijeke Tare usvojena od strane crnogorskog Parlamenta u velikoj mjeri umanjila broj dilema koje su pratile svaku priču o korišćenju hidroenergetskog potencijala Crne Gore, ostalo je još mnogo pitanja vezanih za donošenje konačne odluke koji hidroenergetski

sistem treba graditi. Priča o projektu HE na Morači, maltene je ispričana u smislu da ovaj projekat neće, bar za dugo, biti aktuelan. HE „Kornarica“, u čije istražne radove je dosta uloženo, dobila je na značaju, ali je, po svojoj prilici, još daleko do investicione odluke. Projekat HE „Kruševo“ bio je dugo u drugom planu, ali su ga posljednje godine značajno aktualizovale. Priča o „Buk

Bijelaj“ je prestala zbog Deklaracije o Tari, a malo se priča i o korišćenju vode Bilečkog jezera. Na površinu energetske razvojne šema izlazi II blok TE „Pljevlja“, kao prioritetan objekat, što je poodavno bilo zagovarano i iz same EPCG, kao subjekta koji se suštinski jedini u Crnoj Gori bavio problemima elektroenergetskog razvoja.

Koliko će prisustvo strateškog partnera u EPCG doprinijeti povećanju investicionih mogućnosti i uticati na promjenu opšte klime za ulaganja u naš energetski sektor?

-Meni, moram priznati, nikad do kraja nije bilo jasno pitanje „strateškog“ partnerstva. Ova sintagma me buni i kada je aktuelna priča o EPCG. Vjerujem, međutim, u postojanost aktuelne vlasničko – upravljačke matrice EPCG sa italijanskom kompanijom A2A. Očekujem da će ovo rješenje izdržati sve izazove koji dotiču energetski sektor regiona i Evrope i dobro doći u daljem razvoju EES Crne Gore, prije svega, izgradnji novog/novih izvora električne energije.

Kako komentarišete prijedlog Svjetske banke o potpunoj privatizaciji EPCG?

-Ne bih komentarisao prijedlog Svjetske banke. Možda su eksperti te banke u pravu, ali nećemo pogriješiti ako ovom izuzetno važnom pitanju pridemo sa puno pažnje i analitičke obazrivosti, uvažavajući sve specifičnosti Crne Gore i njene Elektroprivrede.

Kako će se izgradnja podmorskog kabla između Crne Gore i Italije odraziti na crnogorski EES i uopšte na ekonomski ambijent ovog dijela Evrope?

-Pitanje je vrlo spregnuto sa pitanjima vezanim za izgradnju II bloka i partnerstvu sa A2A. Ono što je inženjerski izvjesno, projekat će u značajnoj mjeri podići sve bitne performanse EES-a Crne Gore (snagu kratkog spoja, pouzdanost i stabilnost rada, interkonektivnu čvrstinu itd.). Projekat u suštini crnogorski EES stavlja na visoko mjesto u domenu tzv. „horizontalnih mreža“ u regionu što je i te kako značajno. Realizacija tog projekta otvorila bi značajne aktivnosti kompanijama iz Crne Gore koje bi bile angažovane na zvođenju dijela radova, a od njegove eksploatacije veliku korist imao bi EES Crne Gore i CGES.

Kako komentarišete kontinuirane zahtjeve dijela crnogorske javnosti koji, posljednjih godina, nove energetske projekte isključivo „vide“ kao potencijalne zagađivače životne sredine?

-Kontinuirani zahtjevi dijela crnogorske javnosti za očuvanje životne sredine, kako i sami rekoste, odavno su dio crnogorske energetske-ekološke priče. I ne samo u Crnoj Gori. To je svjetska priča i realnost, kada se radi i o drugim projektima energetske-tehnološke prirode. Oduvijek sam smatrao da se u Crnoj Gori može postići konsenzus, kada je u pitanju korišćenje energetske resursa, između energetičara, ekologa i ekonomista. Naravno, ne treba zaobići i još neke druge subjekte. Konsenzus je, za sada, izostao zato što svaka struka gleda samo svoje interese. Ograničenja nekada izazivaju i nekompetentni projekti i priče i izjave onih koji u suštini nemaju nikakve veze ni sa energetikom ni sa ekologijom. Nadajmo se da će budućnost otkloniti te smetnje i naučiti nas da se lakše i brže dogovaramo.

Izvjesno je da ubrzo počinje gradnja farme vjetrogeneratora na Krnovu. Da li i u kojoj mjeri alternativni izvori mogu nadoknaditi odsustvo investicija u tradicionalne- konvencionalne izvore energije?

-Raduje me skorajni početak izgradnje farme vjetrogeneratora na Krnovu. Alternativni izvori svakako u nekoj mjeri mogu, kako navodite u pitanju, nadoknaditi odsustvo investicija u tradicionalne (konvencionalne) energetske objekte. S druge strane, uključivanje vjetrogeneratora kao izuzetno stokastičkih izvora u EES iziskuje odgovore na brojna pitanja. Ovo dolazi do izražaja u slučaju da učešće instalisane snage vjetrogeneratora dostiže 10 odsto vršnog opterećenja EES-a. No, kad su u pitanju projekti vjetrogeneratora na Krnovu i Možuri i EES Crne Gore, na svu sreću, nećemo imati taj problem. Otvoriće se ovdje i još neka druga pitanja, prije svega, sa aspekta operativne rezerve sistema, ali o tom potom.

Mitar VUČKOVIĆ

HE „Peručica“ REMONT POČINJE 9. AVGUSTA

Redovni godišnji remont HE „Peručica“ počće, ove godine, 9. avgusta. Planom je predviđeno da radovi traju do 9. septembra. Redovni godišnji remont u našoj najstarijoj velikoj hidroelektrani podrazumijeva izvođenje radova na hidromašinskoj opremi, opremi za turbinsku regulaciju, pomoćnoj mašinskoj opremi, kao i radove na dovodnom sistemu, tačnije cjevovodima i zatvaračnicama.

KREĆE REKONSTRUKCIJA TS „PODGORICA 3“

Nakon što je nedavno rekonstruisana TS „Podgorica 4“, prvog avgusta treba da počne rekonstrukcija TS 110/10 kV „Podgorica 3“, iz koje se električnom energijom snabdijeva blizu 30 hiljada kupaca. Podmlađivanje tog izuzetno važnog elementa distributivnog objekta u Glavnom gradu, prema planu, treba da se završi do decembra.

Oprema renomiranog proizvođača „Schneider Electric“ u vrijednosti od 1,3 miliona eura, nabavljena je iz robnog kredita Vlade Francuske, a izvođenje radova, vrijednih 350 hiljada eura, ugovoreno je sa Konzorcijumom društava sa ograničenom odgovornošću „Eurozox“-Spuž, „Novi Volvox“ i „Institut Sigurnost“ – Podgorica i „Targenta“-Nikšić. Nesporno je da će ova TS nakon rekonstrukcije koja podrazumijeva i građevinsku sanaciju, biti, praktično, kao nova, a eksploatacioni vijek znatno produžen.

-Naš je cilj vrlo jednostavan: da distributivni sistem, sigurnost isporuke i kvalitet električne energije dovedemo na što veći nivo. Zato su i sva naša nastojanja i konkretne aktivnosti usmjerene u tom pravcu, ističe direktor ED Podgorica, Jagoš Pupović.

Crna Gora: DO SEPTEMBRA ĆE SE ZNATI KO I ZA KOLIKO GRADI II BLOK TE

Vlada namjerava da u septembru izabere najpovoljniju ponudu za drugi blok termoelektrane u Pljevljima, a u decembru treba da donese poseban prijedlog zakona kojim će se definisati izgradnja tog važnog energetskog projekta.

Model je sličan onom za autoput, jer država neće objaviti tender za gradnju, već će na osnovu dostavljenih ponuda izabrati onu kompaniju koja će dobiti posao. Za drugi blok TE interesuje se 10 kompanija od kojih je osam dostavilo ponude, pet iz Kine i po jedna iz Češke, Slovačke i Poljske. Te kompanije finalne ponude treba da dostave do kraja avgusta.

Ponuda kineske Gezoba grupe je, prema nezvaničnim informacijama, vrijedna oko 300 miliona eura, dok je ponuda čeških investitora oko 10 odsto skuplja i bila bi oko 307 miliona.

Ministar ekonomije, Vladimir Kavarić, kazao je da su bazične performanse projekta bile vrijednost investicije od 366 miliona eura i prosječna cijena po megavatu oko milion i po eura.

-Važno je naglasiti da se projekat ne zasniva na izdavanju državnih garancija, već će se finansirati na bazi onoga što su unutrašnji potencijali EPCG. Tu mislim na Ugovor o prodaji energije u nastupajućem periodu ili na bazi kolaterala na ono što je imovina EPCG, kazao je Kavarić

ND Vijesti

Crna Gora: RASPISAN TENDER ZA GRADNJU OSAM MALIH HE

Ministarstvo ekonomije raspisalo je tender za davanje koncesija za korišćenje vodotoka i izgradnju osam malih hidroelektrana.

Zainteresovani za dobijanje koncesija prijave mogu dostavljati do 18. novembra. Predmet koncesije je, kako se navodi u oglasu, projektovanje, izgradnja, korišćenje i održavanje mHE na vodotocima Bukovica, Bijela, Bistrica - pritoka Ljuboviđe, Kraštica, Velička rijeka, Đurička sa pritokama, Kaludarska i Vrbnica u opštinama Šavnik, Bijelo Polje, Andrijevića, Plav, Berane i Plužine.

Ponuđač se samostalno ili kao član konzorcijuma može prijaviti najviše za tri vodotoka i dostaviti samo jednu ponudu za isti vodotok.

Portal Analitika

Hrvatska: GEN-I GUBI POSAO SNABDIJEVANJA DRŽAVNE UPRAVE?

Slovenačka kompanija GEN-I mogla bi ostati bez posla snabdijevanja električnom energijom najviših hrvatskih državnih institucija i državne uprave. To proizlazi iz žalbe koju je Državnoj komisiji za kontrolu javne nabavke podnijela kompanija "Profectio Energija", inače, drugoplasirani ponuđač. U toj kompaniji kao osnove za žalbu navode više propusta u službenoj dokumentaciji koju je GEN-I predao u svojoj ponudi. Radi se o greškama formalne prirode, no upravo takvi razlozi - djelovi nepotpune ili nevažeće dokumentacije - najčešći su razlog rušenja pojedinih ponuda ili cijelih tendera javne nabavke.

SEEBiz

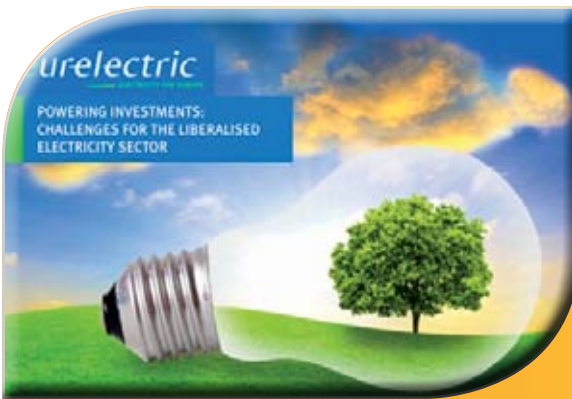

Hrvatska: HEP: KONKURENCIJI OTIŠLO SVEGA 505 DOMAČINSTAVA

Od početka jula i dolaska novih igrača na hrvatsko tržište električne energije za domaćinstva, pa do 11. jula, prema podacima HEP-a, samo je 505 domaćinstava promijenilo snabdjevača.

U HEP-Operatoru distributivnog sistema tvrde da su u prvih 11 dana jula primili 862 zahtjeva novih snabdjevača na temelju potpisanih Ugovora o snabdijevanju. Od toga je prihvaćeno 505 ugovora, jer su ostali imali neke manjkavosti poput pogrešne šifre kupca ili nedostatak, odnosno netačan OIB kupca, navode u HEP-u.

SEEBiz

EU: POZDRAVLJEN ZELENI PAPIR

Evropsko udruženje proizvođača električne energije, EURELECTRIC, pozdravilo je Zeleni papir Evropske komisije o okvirima za klimatsku i energetska politiku za 2030. i apelovalo na njegovo što skorije usvajanje, kako bi investitori dobili dovoljno vremena da se pripreme. EURELECTRIC predlaže ponovno obavezivanje EU vlasti na potrebu kompletiranja unutrašnjeg energetskog tržišta, određivanje cilja smanjenja emisija CO₂ od najmanje 40 odsto za privredu u cjelini u poređenju sa 1990, aktivniju EU politiku u oblastima elektrifikacije u saobraćaju, grijanju/hlađenju i inteligentnim mrežama, jačanje ETS šeme trgovine dozvolama za emisije CO₂, fazno ukidanje svih sub-

vencija u oblasti energije do 2020. i dalje, uz poštovanje postojećih ugovora, uključivanje proizvođača obnovljivih izvora energije u tržište, uz iste balansne i planske obaveze koje imaju i drugi akteri, određivanje faza za značajne promjene prije 2020. radi mirnog prelaska na nova pravila tržišta.

Eurelectric

Francuska NAJVEĆE POSKUPLJENJE U POSLEDNJIH DESET GODINA

Francuska Vlada dopustila je francuskoj elektroprivredi EDF da poveća cijenu električne energije za domaćinstva pet odsto u avgustu te za dodatnih pet odsto u avgustu iduće godine. Razlog je u povećanju troškova proizvodnje, piše EMP.

To će biti najveće povećanje cijene energije u toj zemlji u posljednjih deset godina, jer država time želi stopirati tužbe EDF-ovih rivala koji tvrde da niske cijene energije štete tržišnom nadmetanju.

energetika-net.com

Srbija: ENERGIJA POSKUPLJUJE OD 1. AV- GUSTA 11 Odsto

Domaćinstva i privreda u Srbiji električnu energiju će plaćati po novim cijenama, višim 10,9 odsto. Toliki procenat poskupljenja je «Elektroprivreda Srbije» zatražila od Agencije za energetiku. S obzirom na to da EPS mora potrošače da obavijesti 15 dana prije poskupljenja, promjena cijena se može očekivati, kako ističu u Agenciji za energetiku, od 1. avgusta.

Novoformirano preduzeće «EPS Snabdijevanje», koje je zvanično počelo da radi prije mjesec, prethodno je tražilo još veće poskupljenje, ali je Agencija za energetiku zahtijevala od tog preduzeća da ukloni sve neopravdane troškove iz procenta tog poskupljenja.

elektroenergetika.info

Hrvatska: DUBROVNIK U PROBLEMIMA ZBOG ZASTARJELIH VAZDUŠNIH VODOVA

Kako piše Slobodna Dalmacija, u Dubrovniku nije ništa neobično vidjeti da su vazdušni vodovi povezani drvenim stubovima i da kao takvi predstavljaju uobičajen način snabdijevanja električnom energijom. Kritične tačke u dubrovačkom «Elektrojugu» priznaju da su na užem gradskom području Ploče, Gornji Kono, gdje se građani učestalo žale na dotrajalost drvenih stubova, električne vodove koji se vuku po podu i odvodnim kanalima, ili provizorna rješenja koja s vremenom postaju trajna.

Na pitanje kada će konačno ukloniti dotrajale stubove s «privescima» starim pedesetak godina i zamijeniti ih podzemnim vodovima, iz HEP-a nijesu ponudili konkretan odgovor.

energetika-net.com

Srbija: STROŽE KAZNE ZA KRAĐE NA ENERGETSKIM OBJEKTIMA

Elektromreža Srbije (EMS) i Elektroprivreda Srbije (EPS) podnijele su prijedlog za izmjenu krivičnog zakona, kako bi se krađe i namjerna oštećenja na energetskim objektima, koja su sve učestalija, ozbiljnije tretirala i osuđivala.

Cilj je smanjenje broja oštećenja dalekovoda i energetskih postrojenja, čega ima sve više u Srbiji. Na meti nijesu samo postrojenja EMS-a i EPS-a nego i Rudarsko topioničarski basen «Bor», kada je nedavno, zbog krađe kablova bio ugrožen život 55 rudara i 14 srednjoškolaca.

elektroenergetika.info

INTERVJU: dr Miloje Pupović, predsjednik opštine Pljevlja

ODNOSI SA EPCG BOLJI SU NEGO RANIJE

- Odnosi sadašnje lokalne uprave i EPCG se unapređuju i mnogo su bolji nego ranije, iako još postoje izvjesna sporenja. – Izgradnja drugog bloka TE mora obuhvatiti i toplifikaciju grada.
- Pljevaljska Opština želi da aktivno učestvuje u pregovorima sa EU vezano za poglavlje 27 posvećeno o ekologiji. – Sve predložene varijante spajanja Rudnika uglja i TE za lokalnu upravu su prihvatljive, poručio je dr Miloje Pupović, predsjednik opštine Pljevlj, u intervjuu za naš list.

Do septembra će se znati ko će i za koliko graditi drugi blok termoelektrane. Koliko je, po Vama, važna realizacija tog projekta ne samo za elektroenergetski sistem, nego i Pljevlja koja će dobiti priliku za toplifikaciju?

Toplifikacija grada je veoma važno pitanje. Ona mora biti urađena najkasnije u okviru gradnje drugog bloka TE. Postoje i neke druge varijante, ali je ova najlogičnija.

Podsjetiću da je toplifikacija Pljevljima bila obećana još prilikom gradnje postojećeg bloka, prije 30 i više godina, ali do nje nije došlo. Stoga, cijenim, da su Pljevlja jedinstven grad koji ima toplotnu energiju kao produkt u proizvodnji struje, a da nema grijanje od te toplote već da ona odlazi u atmosferu. To je nedopustivo i vjerujem da se neće ponoviti prilikom gradnje drugog bloka TE.

Pitanje rekultivacije postojeće deponije i rješavanje urbanističkih preuslova za prelazak na novu lokaciju u Šumanima, takođe, jedno je od prioritarnih pitanja u Pljevljima. Da li očekujete da se ubrzo riješi to pitanje od izuzetnog značaja i za rad termoelektrane i očuvanje životne sredine?

Rekultivacija deponije na Maljevcu je, svakako, prioritarno pitanje. U razgovoru članka lokalne uprave i EPCG, septembra 2011. godine, rečeno je da će se to uraditi za godinu i po, najviše dvije. Međutim, umjesto da ovih dana govorimo o uspješnoj realizaciji toga posla mi smo još na samom početku i bavimo se stvaranjem uslova da bi se moglo krenuti u taj posao.

Ne mogu vam reći kako će se odbornici u lokalnom parlamentu izjasniti kad je u pitanju deponija Šumane. Možda će o tome odlučivati neki novi saziv opštinskog parlamenta. Kao što znate, redovni izbori su u rano proljeće iduće godine i uskoro slijedi partijska borba za birače i odbornike, ali mislim da je, možda, neadekvatno reći da su na potezu samo odbornici. Važnu ulogu imaju i žitelji naselja u blizini lokacije na kojoj je planirana nova deponija, NVO

sektor... Znače, tu je u blizini i vještačko jezero, sportski kompleks... Mislim da je to pitanje dosta složeno.

Kao što znate u pregovorima sa EU, a u cilju pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, na dnevni red će uskoro doći i poglavlje 27 – ekologija. Da bi se ispunilo sve što se tamo traži biće potrebna značajna materijalna sredstva. Vidjećemo šta će biti. Ne smijemo sjedjeti i čekati, već se ozbiljno pripremati za to poglavlje i u pljevaljskoj lokalnoj upravi se upravo tako i ponašamo. Predložili smo da opština ima svog predstavnika u pregovaračkom timu, kada se o tome bude raspravljalo. Ekološka situacija je ovdje veoma teška, što je svima poznato. Za osam godina, između posljednja dva popisa, u opštini je 5.858 stanovnika manje. Ne kažem da na ovo utiče samo Elektroprivreda, ali „demografska kretanja“ Pljevalja zabrinjavaju.

Kako biste opisali saradnju sa Elektroprivredom Crne Gore, s obzirom da prisustvo termoelektrane, kao važnog segmenta crnogorskog elektroenergetskog sistema u vašoj opštini, direktno doprinosi činjenici da je prosječna zarada u Pljevljima najveća u državi?

Saradnja Opštine Pljevlja sa Elektroprivredom Crne Gore postoji, ali kako bi političari kazali, ona bi mogla da bude mnogo bolja. Evidentni su brojni problemi prouzrokovani prisustvom i radom TE, prvenstveno problemi narušene životne sredine, potom i infrastrukture koji se tiču opštine i EPCG i lokalnog stanovništva. Postoje, dakle, neki još neuređeni međusobni odnosi i određena sporenja...

Ima izvjesne statističke istine, kada se govori da su u Pljevljima najveće prosječne zarade, ali i obmane. U TE „Pljevlja“ radi oko 300 naših sugrađana koji, za crnogorske prilike, imaju zaista visoke zarade. Ali, ako ćemo već po statistici: to je manje od 1 % stanovništva opštine, pa, ako hoćemo još statistike, stopa nezaposlenosti u Pljevljima je oko 23 % i najveća je u Crnoj Gori.

No, da se manemo podataka koji mogu da zbune i da vidimo neke činjenice. Činjenica je da od TE imamo deponiju pepela i šljake na Maljevcu, „objekat“ koji je izmijenio prostor; „čudno“ raste u visinu, nema „vodeno ogledalo“ i za njega, po mišljenju nadležnih službi lokalne uprave, nijesu izmirene sve obaveze koje su morale biti izmirene u skladu sa važećim propisima koji regulišu tu oblast. Opština je, nedavno, zbog toga pokrenula i sudski spor i vidjećemo kako će sve završiti. Činjenica je, a to je objavila i Poreska uprava, da je EPCG, sa skoro 15 miliona eura duga, najveći poreski dužnik po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja, a da određeni dio tog novca po zakonu pripada opštini Pljevlja. Veliki je problem i aero zagađenje, ali i neispunjavanje davno dogovorenih obaveza poput toplifikacije grada, zatim i nekih novijih dogovora poput sanacije puta ka Zbljevu, Kominima i selima oko TE, po pitanju akumulacije Otilovići i obezbjeđenja vode, naselja od montažnih objekata preko puta „Jugo-

Saradnja u sponu: Dr Miloje Pupović

Za saradnju su potrebne dvije strane, a Opština je, nedavno, dala saglasnost za stabilizaciju brane deponije pepela i šljake, za šta je EPCG uplatila i određenu nadoknadu. Lokalna uprava time je, istovremeno, pokazala i dobru volju za saradnju, a sagledavajući sve te probleme koji su se godinama gomilali i imajući u vidu odnose sadašnje lokalne uprave i EPCG čini mi se da se ti odnosi unapređuju i da su bolji nego ranije.

petrolove" pumpe izgrađenog za potrebe radnika koji su gradili TE... Izostale su i one sitne stvari koje je EPCG mogla učiniti u ovoj sredini, poput sponzorstava i podrške pljevaljskoj kulturi, sportu... Razumijem da su neki od razloga objektivne prirode, jer je u Kompaniju došao strani partner, ali mislim da se moglo više.

Za saradnju su potrebne dvije strane, a Opština je, nedavno, dala saglasnost za stabilizaciju brane deponije pepela i šljake, za šta je EPCG uplatila i određenu nadoknadu. Lokalna uprava time je, istovremeno, pokazala i dobru volju za saradnju, a sagledavajući sve te probleme koji su se godinama gomilali i imajući u vidu odnose sadašnje lokalne uprave i EPCG čini mi se da se ti odnosi unapređuju i da su bolji nego ranije.

U javnosti je, u posljednje vrijeme, veoma prisutna i priča o projektu spajanja Rudnika uglja i termoelektrane. Kako Vi, kao prvi čovjek opštine gledate na to?

Pažljivo smo proučili sve varijante spajanja Rudnika uglja i TE koje je radila „Unikredit banka“. Neke više, a neke manje preferiramo, ali u principu nemamo ništa protiv bilo koje od njih. No, prije svega, moraju se ispuniti obaveze prema opštini, uz istovremeno poštovanje ekoloških standarda prema pravilima Evropske Unije. Ugalj je neobnovljivi resurs i nakon njegovog eksploatacija, kada ga više ne bude, ova sredina mora imati nešto od čega će stanovništvo živjeti. Ne smijemo dozvoliti ono što se već desilo u dva nekada velika naselja ove opštine: Gradcu i Šulima, kada je zatvoren Rudnik olova i cinka „Šuplja stijena“, koja su danas skoro pusta.

Kako vidite saradnju sa EPCG u perspektivi?

Opština je otvorena za saradnju i ima mjesta za njeuno unapređenje. Ona je neophodna. Saradnja opština i proizvođača energije svuda u svijetu mora biti mnogo intenzivnija tamo gdje se struja proizvodi uz upotrebu termo energije nego hidro energije. To je jednostavno tako. Nema rada bez dobre saradnje sa lokalnim stanovništvom, jer su kopanje i sagorijevanje uglja dio tzv. „prljave tehnologije“. To, po mom mišljenju, mora da se reguliše po principu „zagađivač plaća“.

M.VUČKOVIĆ/M.VUKOVIĆ

NASTAVLJA SE AKCIJA "PODIJELIMO TERET"

EPCG je i tokom jula nastavila kampanju "Podijelimo teret". Ukoliko kupci iz kategorije domaćinstva, koji su posljednjeg dana juna imali dug za utrošenu električnu energiju (bez obzira na iznos), u naredna tri mjeseca, budu redovno plaćali tekuće, mjesečne fakture za utrošenu električnu energiju – ne uključujući prethodni dug (junski račun do 31. jula, julski do 31. avgusta i avgustovski do kraja septembra), izbjeći će isključenje sa mreže i steći mogućnost da u oktobru potpišu Protokol o izmirenju dugovanja u jednakim mjesečnim ratama u fiksnom iznosu od 20 eura, bez učešća i daljeg obračuna zatezne kamate na dug.

Akciji se u prvih 15 dana priključilo 15 hiljada domaćinstava koji su u prethodnom periodu imali dug za utrošenu električnu energiju. Nakon izmirenja cjelokupnog duga, kupci ostvaruju pravo na mnogobrojne povoljnosti koje imaju redovne platiše.

U JUNU POVEĆANA POTROŠNJA

Domaćinstva su u junu potrošila sedam odsto više električne energije u odnosu na maj. Ukupno je potrošeno preko 89 miliona kWh energije, u ukupnoj vrijednosti od oko 9,2 miliona eura. Prosječan junski račun za električnu energiju

za domaćinstva (ukoliko se izuzmu neočitanja mjerna mjesta u objektima koji nijesu stalno nastanjeni) iznosi 33,02 eura sa uračunatom taksom na tarifno brojilo. Domaćinstva na Žabljaku i dalje bilježe najnižu prosječnu potrošnju od 21,5 eura, dok je najveća potrošnja prethodnog mjeseca očitana u Ulcinju gdje su domaćinstva u prosjeku potrošila električnu energiju vrijednu oko 42 eura.

Račun vrijedan preko 150 eura dobilo je 0,74 dosto kupaca, dok je potrošnja od 100 do 150 eura očitana kod 1,35 odsto kupaca. Junske račune umanjene za iznos popusta za redovne platiše dobilo je 124.080 domaćinstava.

EPCG potpisala Ugovor o generalnom sponzorstvu sa Vaterpolo i plivačkim savezom Crne Gore

PODRŠKA PRED SVJETSKO PRVENSTVO

EPCG u granicama svojih mogućnosti, doprinosi razvoju i afirmaciji vrhunskog sporta i države u Crne Gore.

A sada po medalju

Uoči početka Svjetskog prvenstva u vaterpolu u Barceloni, Vaterpolo i plivački savez Crne Gore potpisao je sponzorske ugovore: sa generalnim pokroviteljem, Elektroprivredom Crne Gore, zlatnim sponzorom, kompanijom Azmont investments Azerbaijan Montenegro i prijateljem Saveza, NLB bankom. Uspješno rješavanje pitanja finansiranja, jedan je od najvažnijih uslova za postizanje vrhunskih sportskih rezultata i opravdanje očekivanja sportske, ali i mnogo šire javnosti. Kada je u pitanju crnogorski vaterpolo sport, ta očekivanja uvijek su, potpuno opravdano, velika. I u Barcelonu „Crnogorske ajkule“ putuju sa najvećim ambicijama, da u izuzetno jakoj konkurenciji, osvoje jedno od tri najveća odličja.

jetskog prvenstva u Barceloni, „Crnogorske ajkule“, i pored veoma jake konkurencije, zasjeći zlatnim sjajem i zaposjesti sam svjetski vrh, mjesto koje im po kvalitetu objektivno i pripada. Stoga, pozivam Vas da vjerujemo u njih i bodrimo ih na putu do ostvarenja sportskih snova. Neće biti nimalo lako, ali sam siguran da će uložiti svoj maksimum i na najbolji način reprezentovati nacionalne boje - rekao je **Ranko Vojinović**, koji je u ime Elektroprivrede Crne Gore stavio potpis na sponzorski Ugovor, Vojinović je vaterpolistima poželio puno sreće i naglasio da će crnogorski sport u Elektroprivredi Crne Gore uvijek imati pouzdanog prijatelja i partnera. **Aleksandar Tičić**, potpredsjednik VPS Crne Gore, zadovoljan sponzorskim ugov-

orima, naglasio je da stižu u pravo vrijeme, neposredno pred odlazak u Barcelonu. Tičić je podsjetio da je Elektroprivreda sa Vaterpolo i plivačkim savezom kao generalni sponzor još od 2006. godine, te da je tokom te saradnje crnogorska reprezentacija ostvarila zavidne rezultate. -Najbolji veoma uspješno saraduju, sponzori uvijek idu uz nauspješnije. Nadamo se da će ta saradnja biti nastavljena i krunisana medaljom u Barceloni - kazao je Tičić. Izvršni direktor VPSCG, **Petar Porobić** istakao je da je potpisom na ugovore ostvaren dobra osnova za postizanje vrhunskih rezultata. -Uz ovakvu podršku, vaterpolistima ostaje da u Barceloni daju maksimum i tako dokažu da zaslužuju kontinuiranu podršku. Biće teško i naporno, konkurencija je velika, ali je veliki i naš potencijal i volja da donesemo medalju svojoj zemlji, prepoznatljivoj i po vaterpolu. Naša je ambicija da tako i ostane, rekao je Porobić. Kapiten crnogorskih vaterpolista, **Nikola Janović**, kazao je da su ovi sponzorski ugovori za njih izuzetno važni, jer im daju mogućnost da se dobro pripreme za velika takmičenja. -Maksimalno smo motivisani, pripremljeni i odlučni da u Barceloni damo sve od sebe i ostvarimo što bolji rezultat, naglasio je Janović. U ime Azmont investments Azerbaijan Montenegro, Ugovor o zlatnom sponzorstvu potpisala je **Tijana Durković**, a u ime NLB banke, **Mirko Marojević**.

U ime Azmont investments Azerbaijan Montenegro, Ugovor o zlatnom sponzorstvu potpisala je **Tijana Durković**, a u ime NLB banke, **Mirko Marojević**.

Biljana MITROVIĆ

Tradicionalna, 15. po redu, škola plivanja u Nikšiću

ODLIČNI USLOVI NA KRUPCU

Veliki broj djece i ove godine zainteresovan da nauči da pliva i da usavrši svoje znanje na akumulaciji HE „Perućica“.

Tradicionalna škola plivanja i ovoga ljeta je aktualna na jezeru Krupac, a organizator je kao prethodnih 15 godina Plivački vaterpolo klub „Nikšić“.

Jedan od instruktora u PVK „Nikšić“, **Slavenko Jovović**, kazao je da ove godine plivači, zahvaljujući između ostalog i Elektroprivredi imaju odlične uslove. Takođe, Jovović je istakao značaj Krupca, ne samo za plivače, nego za sve ostale.

-Saradnja sa EPCG je na najvećem nivou, kao od prvog dana. Najbitnija stavka je održavanje nivoa vode i što se toga tiče nikakvih problema nemamo i nije ih bilo u prethodnih 15 godina. Ove godine je

nivo čak i veći, što nam u potpunosti odgovara. Jezero Krupac je veliko bogatstvo za Nikšić, ima ogromni potencijal, ali nije iskorišćen na pravi način od strane Nikšićana – kazao je Jovović, koji je dodao da su inicijatori škole plivanja bili **Vlado Vujović** i **Zoran Ivanović** iz Elektroprivrede.

Škola će raditi do 15. avgusta, a već je obuku završilo preko 120. djece. Škola za neplivače, zatim škola za napredno plivanje i vaterpolo sekcija, nakon 15. avgusta, preseliće se u plivački kamp u Kotoru.

Marko BURIĆ

Polaznici škole uče prve korake

Vaterpolo sekcija naporno radi

PODIJELIMO
TERET

www.epcg.com

WORLD LIFTING
CHAMPIONSHIP

Iskoristite jedinstvenu ponudu EPCG!

Ukoliko imate dug za električnu energiju, iskoristite jedinstvenu mogućnost da ga od oktobra otplatite u fiksnim mjesečnim ratama od **20 eura**, bez učešća, bez obračuna zatezne kamate i bez isključenja sa mreže. Dovoljno je da junski, julski i avgustovski račun platite do posljednjeg dana u mjesecu, ne uključujući prethodni dug. Potrošači koji su trenutno isključeni sa mreže, biće uključeni ukoliko se pridruže akciji na način što će u toku jula mjeseca platiti samo posljednju fakturu prije isključenja i priključnu taksu, a potom redovno izmirivati samo tekuće račune za jun, jul i avgust. Potrošači koji su potpisali protokol i koji ga u naredna tri mjeseca budu poštovali, moći će od oktobra da ga reprogramiraju, po uslovima akcije **“PODIJELIMO TERET”**.

Za dodatna pojašnjenja na raspolaganju je Centar za kontakt sa kupcima (**besplatan poziv na broj 19100**), zaposleni na šalterima Snabdijevanja u Vašem gradu, kao i web site www.epcg.com.

*Akcija se odnosi na potrošače iz kategorije „domaćinstva“.

EPCG ispunila svoju zakonsku obavezu i poribila vještačke akumulacije kojima gazduje U PIVSKO JEZERO MLAĐ POTOČNE, U SLANSKO KONZUMNA KALIFORNIJSKA PASTRMKA

Sliv Pivskog jezera poribljen sa blizu 3.000 kilograma mlađi potočne, a Slansko jezero sa preko hiljadu kilograma kalifornijske pastrmke.

Sa poribljavanja u Pivi

Pastrmka zaplivala jezerom

Kao društveno odgovorna kompanija, EPCG je i ove godine obogatila riblji fond u vještačkim akumulacijama kojima gazduje. Ubacivanjem posljednjeg kontingenta riblje mlađi u Pivsko jezero, završeno je poribljavanje koje je trajalo nedjelju dana.

U skladu sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu, Pivsko jezero sa pritokama poribljeno je autohtonim vrstama ribe, odnosno mlađi koja je porijeklom iz voda istog ribolovnog sliva. Sliv Pivskog jezera poribljen je sa oko 2.800 kilograma mlađi potočne pastrmke crnomorskog sliva, vrijedne oko 40.000 eura.

Izvršni rukovodilac Direkcije za odnose sa javnošću EPCG, **Rajko Šebek**, naveo je da je naša kompanija pored Pivskog jezera poribila Mratinjski potok, kao i rijeke Komarnicu, Pridvoricu, Bukovicu sa Tušinom i Bijelu sa Torijevcem.

-Na ovaj način, kao društveno odgovorna kompanija, želimo da doprinesemo za-

jednici i da izrazimo naše opredjeljenje da posvetimo dužnu pažnju prema životnoj sredini i eko sistemu, kazao je Šebek.

Predsjednik pluzinskog Udruženja lovaca i ribolovaca „Bajo Pivljanin“, **Vladislav Joković**, kazao je da je Pivsko jezero poribljeno potočnom pastrmkom prosječne težine od 30 grama te da će od akcije koristiti imati i udruženje i cijela Opština.

-Poribljavanje nam mnogo znači, jer imamo pet radnika koji primaju plate od lova i ribolova. Ova akcija je značajna i za druge djelatnosti u Plužinama, poput trgovine i ugostiteljskih objekata, jer u udruženju ima dosta ribolovaca koji u Plužinama dolaze iz drugih opština, dodao je Joković.

Osim Pivskog jezera i pritoka, poribljeno je i Slansko jezero u Nikšiću sa oko 1.200 kilograma kalifornijske pastrmke konzumne veličine od 200 do 250 grama. Sportski ribolovni klub "Nikšić", zahvalio se našoj kompaniji što brine o ribljem fondu i ekologiji, a predsjednik kluba, **Nikola Milić**, nada se da će se dobra saradnja nastaviti.

Da je sve proteklo u skladu sa važećim propisima i procedurom potvrdio je poljoprivredni inspektor za slatkovodno ribarstvo, **Dragoje Međedović**. On je nadgledao cjelokupno poribljavanje i nije imao nijednu zamjerku na račun EPCG ili ostalih aktera.

Marko BURIĆ

ZABRAN ZAVRŠEN, UDICE ZABAČENE

Kako bi se ubačena mlađ adaptirala na novu sredinu, ribolovni zabran – lovostaj, važio je oko 15 dana od dana poribljavanja. Nakon lovostaja, ribolovci su krenuli u akciju.

Član Sportskog ribolovnog kluba "Nikšić", dugogodišnji ribolovac, Vukota Gojković, apelovao je na sve ribare da budu umjereni i skromni prilikom lova. Gojković tvrdi kako je to jedini način da se riblji fond očuva.

-Elektroprivreda nam je učinila veliku uslugu i ovom prilikom želim da se zahvalim vašoj kompaniji što je obogatila riblji fond. Jako je važno da u narednom periodu ribolovci budu racionalni u lovu i da zajednički vodimo računa o tim vodenim kičmenjacima, koji nam uveseljavaju život, kazao je Gojković.

Koordinator čuvarske službe Sportskog ribolovnog kluba "Nikšić", Željko Vukotić, kazao je da je riblji fond u toku zabrana sačuvan, ali da će ta služba uz pomoć ribolovaca uložiti napore da i u narednom periodu pastrmka, u što većem broju, pliva jezerom.

Čamecima razvezili ribu po Slanskom jezeru

U racionalnom lovu spas: Vukota Gojković

LOVĆEN OSIGURANJE A.D.

Lovćen osiguranje a.d. je kuća sa najdužom tradicijom u Crnoj Gori, a po prikupljenoj premiji, kapitalu i tržišnom učešću vodeća osiguravajuća kuća. Naš cilj je da u svakom momentu kvalitetno odgovorimo na zahtjeve naših klijenata kao i da obezbijedimo dugoročno održavanje dobre poslovne saradnje, koja se temelji na:

- izgradnji povjerenja,
- brizi o našim osiguranicima,
- sigurnoj nadoknadi štete.

Jer Lovćen osiguranje a.d. je
Simbol Vaše sigurnosti!

Sve bliže informacije možete dobiti u INFO CENTRU:

Ul. Slobode 13A
81000 Podgorica
Tel: +382 20 404 404
Fax: +382 20 404 401

Lovćen osiguranje Vas putem raznovrsne i povoljne ponude osiguranja štiti od svih opasnosti koje Vam mogu nanijeti štetu, zato osigurajte:

- sebe i članove svoje porodice,
- svoju imovinu,
- zaposlene i imovinu Vašeg preduzeća,
- računarsku i ostalu opremu,
- kuću ili stan,
- vozila,
- građevinske mašine,
- plovila,
- vazduhoplove,
- objekte u izgradnji i montaži,
- profesionalnu odgovornost,
- opštu odgovornost prema trećim licima,
- robu u transportu,
- životinje,
- usjeve i plodove i mnogobrojna druga osiguranja.

ED MOJKOVAC

SANIRANE POSLJEDICE ZIME - SLIJEDE INVESTICIJE

Značajna ulaganja u distributivnu mrežu poboljšaće naponsko stanje u prigradskim i seoskim područjima Opštine Mojkovac.

Jako važne četiri investicije trebalo bi, do kraja godine, da budu realizovane u ED Mojkovac. Radovi na dva projekta već su počeli i očekuje se da do kraja septembra budu završeni. Direktor ED Mojkovac, **Branislav Medojević**, ističe kako će ta ulaganja poboljšati naponsko stanje u cijelom prigradskom području, ali i u većem dijelu seoskog područja Opštine Mojkovac. Posebno interesantna je investicija na dalekovodu „Slatina“, koji čini skoro 50 odsto ukupne 10 kV vazdušne mreže na ovoj teritoriji. Radi se o rastavljačima i riklozerima, koji će praviti selekciju kvarova na ovom dalekovodu. Sa ovim ćemo postići brže intervencije, potrošači će u manjem vremenskom periodu ostajati bez napona, olakšaćemo nalaženje kvarova i nadam se doprinijeti smanjenju gubitaka na čitavom području. Ovak način zaštite na vodovima prvi put se primjenjuje u Crnoj Gori, kazao je Medojević. Druga značajna investicija, koja bi trebalo da bude realizovana do kraja septembra, jeste izgradnja dalekovoda u Jakovićima i trafostanice „Jakovići 3“. Do kraja godine bi trebalo da se omogući i napajanje kablovskim 10 kV vodom sa rasklopištem i trafostanicom 10/04 kV u Podbišću, dok će se izmještanjem trafostanice u Dobrilovini popraviti naponske prilike i na tom području. ED Mojkovac je, kao i ostale Elektrodistribucije na sjeveru, zimus bila pogođena vremenskim neprilikama, pa su ekipe za održavanje skoro do 1. jula radile na sanaciji kvarova. Zahvaljujući njihovom napornom radu snabdijevanje električnom energijom na teritoriji Opštine Mojkovac sada je dosta sigurno i kontinuirano.

lako malobrojna ekipa zadužena za održavanje, marljivim i požrtvovanim radom usjela je da, u najkraćem mogućem roku, sanira kvarove nastale tokom prošle zime.

Na rad ED Mojkovac pozitivno je uticala i ugradnja blizu hiljadu multifunkcionalnih brojila u toj opštini, tokom prošle i ove godine. Zadovoljan postignutim je i inspektor za AMM brojila za Mojkovac i Kolašin, kao i kontrolor 1 u ekipi za mjerenje, **Željko Ljiljanić**.

-Posao je izuzetno olakšan zahvaljujući multifunkcionalnim brojilima. Kvarova na novim brojilima i problema gotovo da i nema, takođe, nema ni primjedbi kupaca. AMM brojila su nam omogućila da efikasnije obavljamo posao, smatra Ljiljanić.

Priliku da uči i stekne praktična znanja, kao i iskustvo na terenu, ima dipl.el.ing. **Slobodan Vuković**, koji pripravnički staž odraduje u ED Mojkovac. Zadovoljan je načinom na koji su ga kolege prihvatile uz veliku želju i volju da mu prenesu bogato iskustvo i znanje.

-Maksimalno sam zadovoljan, prije svega, praksom koju sam do sada stekao u ED Mojkovac. Naučio sam dosta i svakako da će mi stečeno znanje u velikoj mjeri koristiti u budućem radu. Posebno zadovoljstvo mi je što sam uključen u sve projekte i što dobijam konkretne zadatke. Naravno, volio bih da ostanem ovdje i da u budućnosti budem dio ovog tima, kazao je Vuković.

Marko BURIĆ

Snabdijevanje energijom stabilno: **Branislav Medojević**

Željko Ljiljanić (lijevo) sa kolegom na terenu

Zadovoljan radom i kolegama: **Slobodan Vuković**

DVORIŠTE ZA PRIMJER

Na ulasku u ED Mojkovac dočeka nas je miris procvjetalih ruža i svježih pokošene trave. Pored svakodnevnih, radnih obaveza, radnici ED Mojkovac, uvijek nađu vremena za održavanje dvorišta i tokom cijele godine vode brigu o njemu.

Zimi je zabranjeno parkiranje ispred zgrade, u ograđenom prostoru, dok se ljeti radnici, kako muška tako i ženska populacija, brinu o ružama, trava se redovno kosi, a strogo se vodi računa i o čistoći samog dvorišta. Fotografije govore više od riječi...

U toku pauze održava se dvorište

Preljepo dvorište ED Mojkovac

© ružama svi vode računa

Na terenu sa monterima poslovnice Vilusi

NEVELIKA, ALI SLOŽNA EKIPA

Janko Kankaraš

Monteri Vladimir Kosović i Živorad Kovačević na terenu

Prekaljeni elektromonteri brinu o 250 do 300 kilometara desetokilovoltne i 300 km niskonaponske mreže. Opslužuju i preko 120 ovdašnjih trafostanica.

Protekla zima ostaće upamćena po velikom snijegu i kod običnih građana, a kamoli u nikšičkoj Distribuciji, tačnije u poslovnici u Vilusima čiji su se monterima hvatali „u koštac“ sa enormnim brojem havarija kakve ne pamte ni terenci koji su na ovim poslovima i po trideset godina. Uprkos svemu, nevelika ekipa od četvorice elektromontera, koliko ih, zajedno sa četiri uklopničara, poslovođom i šefom, broji ova poslovnica, uspjela je da, prije proljeća otkloni najveći broj kvarova. Desetokilovoltna mreža čiji su skoro svi stubovi bili popadali, uglavnom je završena jer njeno funkcionisanje omogućava da se „pusti“ niski napon.

Veliku pomoć pri intervencijama pružile su nam ekipe iz hercegnovske Distribucije i nekadašnje Elektrogradnje. Dio mreže u krajevima gdje ima stalno naseljenog stanovništva je saniran, dok je ostalo nezavršeno tamo gdje je zimi pusto. Ova je mreža trenutno u fokusu pažnje. Ima dionica na kojima smo bili prinuđeni da improvizujemo, mada, sve je bezbjedno, na propisnoj visini, ali nije dugog vijeka. Osim toga, predstoji nam sagledavanje i otklanjanje slabih tačaka na 10kV mreži. Ako ne bude vanrednih situacija i ljetnih požara, ako ne bude kasnila isporuka stubova koji su prošli na tenderu, nadamo se da ćemo sve planirano završiti prije zime – kaže šef Poslovnice Vilusi, dipl. el. ing **Janko Kankaraš**.

Od našeg sagovornika saznajemo da je na čelu ove poslovnice već sedam godina i da je svaka zima u ovom planinskom kraju bila teška. Ipak, protekla je bila specifična jer se snijeg, poput super lijepka, lijepio za vodove. Poslije određenog vremena, kad teret pređe granicu za koju je vod projektovan, on se mora srušiti, podsjeća šef viluške poslovnice.

Dok razgovaramo, monterima stiže poziv za jednu od intervencija. Po užarenom julskom danu krećemo sa njima do seoskog područja Vračenovica, istina asfaltnim, ali veoma krivudavim putem. Vrućina pritiska, nije prijatno, pa se neminovno nameće pitanje kako njihov posao izgleda zimi, po dubokom snijegu, kiši, velikoj hladnoći.

Veoma je naporno, ali imamo dobru, iskusnu ekipu. Ova poslovnica pokriva veliki prostor -od Slanskog jezera, do Cuca, Grahova, Hercegovine, uključujući i Goliju gdje imamo dva električara. Velika je vjerovatnoća da će dolaziti do kvarova na ovako velikom terenu. Prekaljeni elektromonteri brinu o 250 do 300 kilometara desetokilovoltne i 300 km niskonaponske mreže. Opslužuju i preko 120 ovdašnjih trafostanica. Posljednjih deset dana u mjesecu rade na očitavanju stanja. U ovako velikom reonu nema mnogo potrošača, njih 1500, dok ljeti bude i do trista ljudi više. Veliki problem nam predstavlja udaljenost pojedinih objekata koja je zimi, kad zapada veliki snijeg često i nesavladiva – objašnjava Janko Kankaraš.

Ako nema snijega, ljeto donese atmosferska pražnjenja i grmljavinu, često i sušu, a sa njom i šumske požare koji, takođe, donose velike probleme za distributere. Svemu treba dodati i pitanje dotrajale mreže na nekim mjestima. Kankaraš objašnjava da je devedesetih godina napravljen zastoj u rekonstrukciji koji je, potom, bilo teško prevladati. Stoga ne treba da čude zimske havarije koje se dešavaju i u najrazvijenijim zemljama svijeta, dodaje on. Viluški distributeri se sa svoje strane trude i, čini se u tome i uspijevaju, da dobrim preventivnim djelovanjem i danonoćnim zalaganjem, mogućnost havarija svedu na mjeru koja neće ozbiljnije ugrožavati redovno snabdijevanje kupaca električnom energijom.

Dok se vraćaju sa terena, mještani pozdravljaju montere, često jedine ili rijetke goste u dugim zimskim danima. Naučili su da žive zajedno i da se međusobno ispomažu. Mnogi od njih pružaju pomoć monterima u raščišćavanju trase, raznošenju stubova, lociranju kvarova. Čujemo da je protekle zime, za koju se svi nadaju da se neće ponoviti, naročito pomagalo lokalno stanovništvo koje živi na terenu prema Banjanima. Oni su, čak, koristili i svoje traktore. Svakoga dana je dolazilo po desetak ljudi sa Somine, Dubočana, iz udaljenih krajeva da podijele teret velikih napora sa onima koji brinu da svijetli svaka sijalica u skromnim domovima, uglavnom starijih domaćinstava.

Olivera VULANOVIĆ

ŽIVOTNA PRIČA: Nenad Stojimirović, VK monter u ekipi za održavanje visokonaponskih vodova ED Herceg Novi

MONTER NE MOŽE BITI SVAKO

Nenad Stojimirović, VK monter u ekipi za održavanje visokonaponskih vodova ED Herceg Novi, tvrdi da posao kojim se bavi ne može da radi svako. Elem, da bi neko u „po noći“ ustao, išao po kiši, hladnoći, ili grmljavini, peo se na petnaestak metara visok stub i razvlačio žice, mora zaista da voli monterski posao. Pri tome, ostatak ekipe smatra svojim prijateljima!

-Jedan drugom povjeravamo svoj život u trenucima kad se uključuje i isključuje visoki napon ili kad se dižu stubovi od 200 – 300, a čelični i do 500 kilograma težine. Ovo je samo dio sa poduzetog spiska rizičnih poslova za koje je ekipa zadužena i koje mogu raditi ljudi koji imaju povjerenja jedan u drugoga, kaže ovaj vrijedni čovjek.

Nenad je u Elektroprivredi zaposlen od 1986. godine. Ističe da je, na osnovu višegodišnjeg iskustva, stekao mišljenje da kancelarijski posao ne može u istoj mjeri isprofilisati ljude niti ih može učiniti bliskim i nesebičnim kao što može terenski život i njegova svakodnevnica. Zbog specifičnih okolnosti u kojima rade, odnosi među "terencima" su intenzivniji, a veze čvršće, kaže naš sagovornik.

Nenad na život gleda sa pozitivne strane, a za to ima razloga još od ranog djetinjstva. Naime, rođen je 1966. godine u Velikom

Gradištu, u Srbiji, a iz zdravstvenih razloga, kao trogodišnjak, astmatičar, sa roditeljima je doselio u Herceg Novi. Blaga, mediteranska klima ga je izliječila i njemu i njegovim roditeljima podarila novi život. Imajući svijest o tome koliko je bolest velika nevolja, pri tom vođen plemenitom mišlju da „ruka dajućeg nikad ne oskudijeva“, Nenad je još od osamnaeste godine dobrovoljni davalac krvi.

- Ne postoji uzvišeniji čin od davanja drugom onog najdragocjenijeg što imaš, a to je sopstvena krv. Iskreno vjerujem da svako dobročinstvo treba da ostane diskretno i zbog toga nijesam htio da se učlanjujem u klubove dobrovoljnih davalaca. Klubu EPCG sam rado pristupio shvativši da postojanje baze podataka članstva može biti presudno u trci za nečiji život, kaže on.

Još jednu ideju smatra plemenitom. To je doniranje organa pa namjerava da postane

donator čim se kod nas na tome bude ozbiljnije radilo.

No, nijesu samo ove izuzetne aktivnosti znak da Nenad voli ljude. Obožava da organizuje druženja sa prijateljima, da se provede i dobro provede. Već dvadeset godina nije propustio nijedan Sabor u Guči. Voljeli trubu ili ne, preporučuje svima da posjete mjesto sa najviše pozitivne energije na svijetu.

Čovjek se uči dok je živ, ili živ je dok može da uči, njegov je moto. U EPCG je počeo kao kvalifikovani, u međuvremenu je postao visokokvalifikovani monter. Na internom ispitu uskoro će dobiti i diplomu uklopničara u trafostanici. Usavršava engleski jezik, ima položen ispit za vozača kamiona i voditelja čamca. Ronilac je postao iz potrebe za uživanjem jer kaže, kad poželi sklad, tišinu i ljepotu, spusti se 20 metara ispod površine mora.

Nenad gaji još jednu strast, a to je čitanje. Naročito voli da proučava biografije velikih, uspješnih ljudi. U životnim principima Tesle, Edisona, Leonarda, Henri Forda, njihovoj moći i stvaralačkoj energiji nalazi svoja nadahnuća. Sinove, Đorđa, srednjoškolca i mlađeg, Ljubišu koje podiže sa suprugom Zoricom, usmjerava na vrijednosti u koje i sam vjeruje, a to su: poštenje, ljubav prema životu, radu i prema drugim ljudima.

Olivera VULANOVIĆ

Kancelarijski posao ne može u istoj mjeri isprofilisati ljude, niti ih može učiniti bliskim i nesebičnim kao što to može terenski život

MLADE SNAGE: Dipl.el.ing. Darko Krivokapić, odgovorni inženjer za trgovinu i optimizaciju u OC Upravljanje energijom

ENERGIČAN I ODGOVORAN

Zahvaljujući direktoru, Momiru Grboviću, imali smo priliku da putujemo i da se usavišavamo, što je za mlade ljude od izuzetnog značaja, objašnjava naš sagovornik i dodaje da su putovanja i neposredni kontakti sa drugim trgovcima energijom iz regiona neobično važni.

Darko Krivokapić, diplomirani elektro inženjer, energetičar, jedan iz ekipe mladih i uspješnih berzanskih trgovaca, odavno je dokazao svoju stručnost na izuzetno važnom poslu nabavke, uvoza i prodaje električne energije. Tome treba dodati srećnu okolnost da ga radno mjesto odgovornog inženjera za trgovinu i optimizaciju u OC Upravljanje energijom u potpunosti profesionalno ispunjava. Poslije šestogodišnjeg radnog iskustva u Elektroprivredi, kaže da, kad bi morao da bira, opet odabrao istu profesiju. Sa zadovoljstvom konstatuje da, otkako je obavio pripravnički staž u FC Snabdjevanje, nijedna godina na polju trgovine električnom energijom nije bila ista.

-Posao je zanimljiv, dinamičan. Svaka godina donese nove uslove, nove momente, što je izazovno i, može se reći, kreativno. Naša organizaciona cjelina djeluje kao jedna omanja porodica. Slični smo, ne volimo monotoniju. Vrtoglavo kretanje cijena električne energije iz časa u čas, kao i tržišnih uslova na koje se ne može uticati ne dozvoljavaju nam da se prepustimo rutini, kaže Darko.

Profesiju koju smatra interesantnom, u kojoj se dokazao i koja mu je donijela dosta lijepog, izabrao je, kaže, zahvaljujući spletu slučajih okolnosti. Slučaj je htio (ako ima slučajnog) da najprije upiše studije elektrotehnike na Vojno tehničkoj akademiji u Beogradu. Misli da nije bio dovolj-

no marljiv za rigorozne uslove studiranja na tom fakultetu, pa, 1999.godine upisuje, a, potom u roku završava Elektrotehnički fakultet u Podgorici.

- Energetiku sam zavolio tokom studija, a ona je i u žiži mojih radnih zadataka u OC Upravljanje energijom koja saraduje sa svim energetske subjektima u Crnoj Gori, regionu, pa i Evropi. Zato, svako od nas koji se bavimo ovim poslom može da se poredi sa kolegama iz okruženja i da napreduje u svim oblastima. Zahvaljujući direktoru, **Momiru Grboviću**, imali smo priliku da putujemo i da se usavišavamo, što je za mlade ljude od izuzetnog značaja, objašnjava naš sagovornik i dodaje da su putovanja i neposredni kontakti sa drugim trgovcima energijom iz regiona neobično važni.

Naime, trgovina se svakodnevno obavlja telefonom pa, iako su relacije sa „drugom stranom“ korektno, lična poznanstva znaju da naprave „čudo“. Tako su Darko i njegove kolege uspijevali da obezbijede energiju u situaciji nestašice i otkazanih ugovora u regionu.

Entuzijizam sa kojim obavlja posao prenosi se i na drugu, jako važnu sferu Darkovog života, a to je volonterski rad. Rado govori o značaju Izviđačke organizacije za mlade koja je, godinama, i njemu mnogo pružala na planu neformalnog obrazovanja. Darko je načelnik odreda izviđača „Jagoš Kontić“ iz Nikšića, a, takođe je na čelu

Saveza izviđača Crne Gore. Kao instruktor prvog stepena, u situaciji je da doprinese obrazovanju mladih izviđača zasnovanom na sistemu vrijednosti koji njeguje kolektivizam, ljubav prema prirodi i učenje korisnih vještina. Član je i Crvenog krsta, tačnije Sektora za djelovanje u nesrećama, što znači da je spreman da se ljudima „nađe“ kod poplava, požara, velikih snjegova i, zajedno sa ostalim volonterima, dopremi hranu, lijekove, pomogne nemoćnima u čišćenju snijega sa krovova, da obiđe staračka domaćinstva u ruralnim predjelima. U današnjem svijetu koji je materijalne simbole uzdigao u neslućene visine i ne mari mnogo za zajedništvo i humanost, Darkov primjer vraća vjeru u zaboravljene vrijednosti. On skromno kaže da se sve uči u porodici, bilo dobro, ili loše. Njegov pokojni otac Radosav, koji je radio pri vojsci i majka Radmila, nastavnica matematike, usmjeravali su valjano svoje troje djece, pa su im Darko, njegov brat blizanac, Predrag i sestra Sonja danas zahvalni na tome. Podržavali su sve njihove sklonosti, pa je Darko išao u Muzičku školu, pohađao KUD „Zahumlje“, rekreativno igrao fudbal, tenis, vozio bicikl. Skoro sve ove aktivnosti Darko upražnjava i danas. Na pitanje kako uspijeva da se organizuje, kroz osmijeh kaže:

- Pa, bavim se upravljanjem energijom.

Olivera VULANOVIĆ

STRUČNI OSVRT: piše: dipl.el.ing Bojan Đordan

TENDENCIJE, RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ELEKTRIČNIH MAŠINA U PROIZVODNJI ELEKTRIČNE ENERGIJE SA NAGLASKOM NA ISKORIŠĆENJE ENERGIJE VJETRA

Tokom prethodne decenije instalisana snaga vjetroelektrana u svijetu u značajnom je porastu. Presudan uticaj na to ima, prije svega, sve veća cijena električne enegije iz konvencionalnih izvora, a tu su i uticaj na životnu sredinu kao i podsticaji sve većeg broja država u proizvodnji „zelene energije“.

Energija Sunca, glavni je pokretač većine obnovljivih izvora energije. Sunce isporučuje Zemlji 15 000 puta više energije nego što čovječanstvo u sadašnjoj fazi uspijeva da iskoristi i potroši. Zbog takve situacije i trenutnog ne iskorišćenja energije Sunca, obnovljivi izvori, izuzev hidro energije, trenutno daju mali doprinos ukupnoj proizvodnji električne energije. Taj doprinos u budućnosti treba znatno povećati, jer neobnovljivih, „prljavih“, izvora energije ima sve manje, a i njihov štetni uticaj je sve izraženiji u nekoliko posljednjih decenija. Energija vjetra je oblik solarne energije, stvorene cirkulacijom vazduha u Zemljinj atmosferi, kao uzrok topline Sunca. Temperaturne razlike pojedinih prostora na zemlji, kao posljedica sunčevog zračenja, stvaraju kinetičku energiju molekula zraka što rezultuje nastankom vjetroenergije – vjetra. Vjetar se u vjetrogeneratoru pret-

vara, prvo, u kinetičku energiju obrtanja rotora, a zatim i u električnu energiju.

Vjetrogenerator predstavlja autonomnu proizvodnu jedinicu električne energije. Najbitniji elementi za njegovu izgradnju su stalnost postojanja vjetra i opseg brzina vjetra. Na osnovu ovih elemenata određuju se karakteristike vjetroturbine, instalisana snaga i količina energije koja se može dobiti.

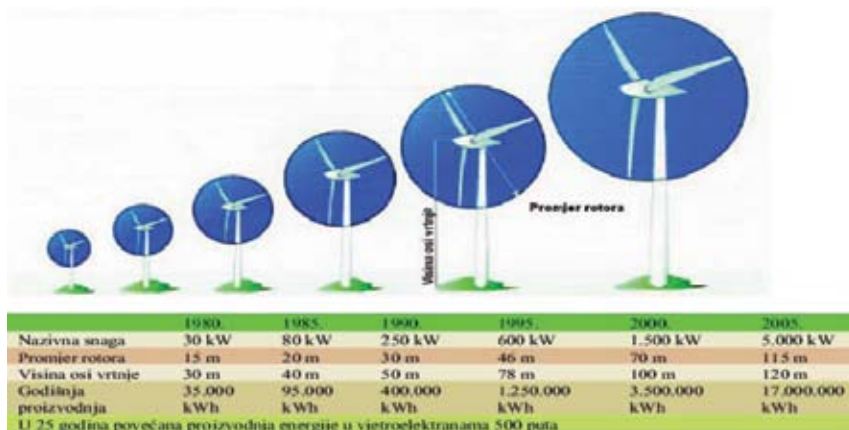
Niz više, blisko smještenih, vjetrogeneratora, najčešće istog tipa, izloženih istom vjetru i priključenih posredstvom zajedničkog rasklopnog uređaja na električnu mrežu naziva se vjetroelektrana, s tim da vjetroelektrane manje snage mogu biti sačinjene i od jednog vjetrogeneratora, kao autonomne proizvodne jedinice. Vjetroelektrane se grade za snabdijevanje osamljenih mjesta ili kao dopunski izvori postojećim energets-

kim sistemima. Danas se grade vjetroelektrane snage preko 6 MW.

U posljednjih trideset godina, stalan porast stanovništva, standarda, a time i potrošnje energije, doveo je do iscrpljenja zaliha energije, tako da su ljudi bili prinuđeni početi iskorišćavati obnovljive izvore energije, kao što je energija vjetra. Od 1980. godine, kada se počelo sa iskorišćavanjem energije vjetra, napravljeni su veliki pomaci u vezi s iskorišćavanjem tog oblika energije. Tačnije, u posljednjih 25-30 godina dobijanje električne energije iz vjetroelektrana, poraslo je oko 500 puta. Na slici 1 je opisno prikazan razvoj vjetrogeneratora u posljednjih 25 do 30 godina.

Koncepti konverzije energije vjetra u električnu energiju

Osnovni problem pri konverziji energije vjetra u električnu energiju je obezbjeđenje pouzdanog i efikasnog rada vjetrogeneratora pri promjenljivoj snazi vetra. Efikasan rad vjetroagregata zahtijeva prilagođavanje vjetroturbine brzini vjetra tako da se ostvari maksimalan stepen iskorišćenja uz zadovoljenje električnih i mehaničkih ograničenja. Pri velikim varijacijama brzine vjetra, javlja se problem nestabilnog rada vjetroagregata, ali i električnih veličina koje on generiše (naponski flikeri - propadi napona, nivo harmonika i slično). Zato se u vjetroagregatima ne mogu koristiti standardni sinhroni generatori i standardni sistemi upravljanja i regulacije kakvi se primjenjuju u hidro i termoelektranama

Slika 1. Razvoj vjetrogeneratora

gdje je moguće planirati snagu agregata. Kod savremenih vjetroagregata koriste se više vrsta vjetrogeneratora. Vjetrogeneratori mogu biti sa stalnom ili promjenljivom brzinom obrtanja. Takođe mogu biti direktno priključeni na mrežu ili preko AC-DC-AC konvertora. Vjetrogenerator sa stalnom brzinom obrtanja je indukcion (asinhroni) generator sa kratko spojenim rotorom. Vjetrogenerator sa promjenljivom brzinom obrtanja je dvostrano napajan indukcion (asinhroni) generator ili sinhroni mnogopolni (sporohodni) generator sa stalnim magnetima.

Osnovne komponente vjetroagregata

Moderne vjetrogeneratore karakteriše trokraki rotor vjetroturbine i stub cijevne izvedbe. Svi dijelovi vjetrogeneratorsu funkcionalno, aerodinamički i tehnološki visoko usavršeni.

Opšta šema rada jednog vjetrogeneratorsa, slika 2, obuhvata elemente koji se projektuju u cilju što boljeg iskorišćenja sva tri oblika energije: energije vjetra, mehaničke energije i električne energije.

Energija vjetra transformiše se u mehaničku energiju korišćenjem vjetroturbine koja najčešće, kod savremenih vjetroturbina, ima tri elise (s obzirom na nivo buke ovaj nivo se pokazao najboljim). Spoj između osovine vjetroturbine i osovine generatora je izveden uz

pomoć prenosnika različitih vrsta kako bi se što veća energija prenijela na osovinu generatora. Prenosnik je najčešće multiplikator koji nižu brzinu okretaja turbine prilagođava, većoj, brzini obrtanja rotora generatora. Danas se najčešće sreću višepolne mašine koje samim tim koriste manje brzine obrtanja rotora – samim tim je prenosnik jednostavniji i mogućnost mehaničkih kvarova smanjena, dok je mašina nešto skuplja za izradu. Takođe se, u zavisnosti od smjerova vjetra, ostavlja mogućnost zakretanja elisa kako bi se što bolje iskoristila energija koju vjetar nosi, a takođe u slučaju jakih vjetrova i usporilo obrtanje same turbine. Sami vjetrogeneratori mogu biti sinhroni i asinhroni. Ako je u pitanju sinhroni generator onda postoji potreba za sistemom pobude ili permanentnih magneta.

Vjetroelektrane s promjenljivom brzinom obrtanja se uključuju na mrežu preko energetskih elektronskih pretvarača različitih konfiguracija. Sve to na kraju povlači za sobom prilagođavanje prekidačkih elemenata, zaštita, ugradnju filtera viših harmonica itd.

Spajanje vjetroelektrane u el.energetski sistem

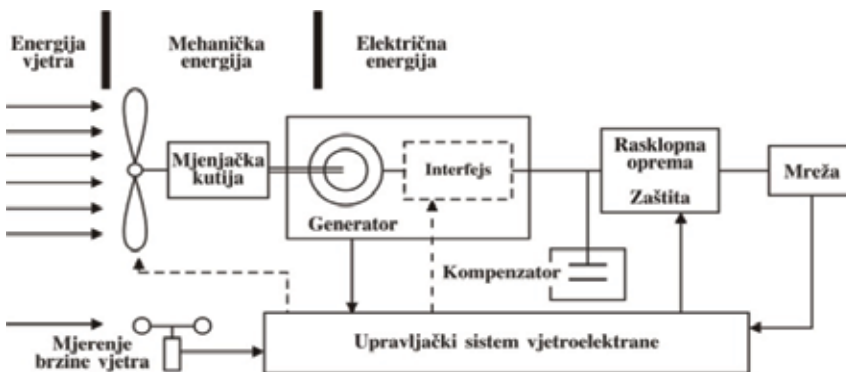
Da bi se vjetroelektrana spojila na mrežu moraju se zadovoljiti osnovni, tehnički kriterijumi pa je tako neophodno:

- poznavanje najveće dozvoljene snage koju vjetroelektrana smije da injektira u mrežu (to određuje operator prenosnog sistema s obzirom na mogućnosti EES-a)
- odrediti raspon frekvencije sistema
- osigurati regulaciju napona
- zadržati stabilnost u stanju kvara, stabilnost uglja i napona
- osigurati kvalitet isporučene električne energije:
 - emisija flikera (padovi napona)
 - fluktuacije napona
 - odnos aktivne i reaktivne snage
 - kratak spoj
- Testiranje se vrši kroz: pokretanje, zaustavljanje u uslovima velikih brzina vjetra, ponašanje u uslovima promjene frekvencije sistema, ponašanje u uslovima promjene napona sistema, ponašanje u uslovima njihanja sistema i provjeru kvaliteta.

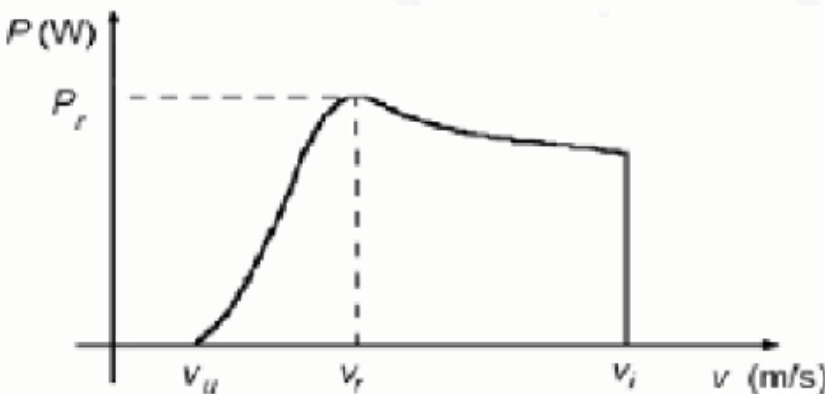
Distributivna proizvodnja električne energije često je predmet diskusija. S jedne se strane nalaze inženjeri motivisani iskustvenim spoznanjima o složenosti pogona EES-a koji iskazuju zabrinutost u pogledu elementarne ostvarivosti masovnog uvođenja nereguliranih i neupravljivih generatora u distributivnu mrežu. S druge strane se pak nalaze entuzijasti, zagovarači izvora obnovljive energije i kombi-elektrana koji vjeruju da takve proizvodne jedinice nužno treba uvoditi u pogon kako bi se ispunili domaći i međunarodni zahtjevi za smanjenjem emisije CO₂. Šta više, obnovljivi izvori povećavaju samoodrživost EES-a u slučajevima eventualne energetske krize u proizvodnji električne energije koja danas zavisi od isporuke uglja, plina i nafte.[2]

Tehnički aspekti priključenja vjetroelektrane vezani su za sljedeće probleme: regulacija napona i kompenzacija reaktivne snage, regulacija frekvencije i upravljanje snagom, stabilnost napona i uglja, kvaliteta isporučene električne energije, zaštita i pouzdanost i raspoloživost.

dipl.el.ing Bojan Đordan

Slika2. Opšta šema rada vjetrogeneratorsa

Slika3. Karakteristika zavisnosti snage turbine od brzine vjetra

P_r - referentna snaga vjetroturbine

V_r - referentna brzina vjetra (brzina vjetra pri kojoj se postiže referentna snaga)

V_u - ulazna brzina vjetra (minimalna brzina vjetra pri kojoj turbine predaje snagu agregatu)

V_i - izlazna brzina vjetra (maksimalna brzina vjetra pri kojoj vjetroelektrana ostaje u pogonu)

Na slici 3 se vidi tipčan oblik snage koju turbina predaje generatoru.

Prema brzini obrtanja, vjetroelektrane se mogu podijeliti na dvije vrste: s fiksnom brzinom okretanja i s promjenljivom brzinom okretanja.

Monografija "Resursi površinskih voda Crne Gore",
mr Slavko Hrvačević (VIII)

KARAKTERISTIKE TERENA SLIVA RIJEKE ČEHOTINE

Mr Slavko Hrvačević, dipl.inž, naš poznati ekspert u oblasti voda, svoja dugogodišnja istraživanja vodnih resursa Crne Gore krunisao je vrlo lijepom i korisnom knjigom. Kao što i sam autor kaže u uvodu knjige - vodni resursi predstavljaju najveće prirodno bogatstvo Crne Gore. Ta resursna dragocjenost ne samo da dosad nije bila na odgovarajući način iskorišćena za dobrobit ljudi, već nije bila ni cjelovito monografski obrađena. Ideja o izradi monografije proistekla je iz autorovog dugogodišnjeg rada u Elektroprivredi Crne Gore, ali i kao saradnika Republičkog hidrometeorološkog zavoda Crne Gore. Sadržaj monografije »Resursi površinskih voda Crna Gore« koncipiran je sa namjerom da, prije svega, sintetizuje relevantne podatke, procese i projekte u oblasti voda i omogući formiranje solidne baze za dalju nadgradnju.

Tereni sliva rijeke Čehotine većim dijelom pripadaju Crnoj Gori, a manjim dijelom Bosni i Hercegovini. U različitim obradama srijeću se različite površine sliva. U ovoj obradi korišćena je površina iz Vodoprivredne osnove (2001). Površina sliva rijeke Čehotine, do hidrološke stanice Gradac, iznosi 809.8 km², do hidrološke stanice Vikoč (na teritoriji BiH) – 1296 km² kvadratnih.

U ovom slivu na teritoriji Crne Gore, prosječne višegodišnje padavine se kreću oko 930 mm vodenog taloga, sa prosječnim višegodišnjim proticajem (HS Gradac) oko 13.4 m³/s, dok je proticaj na HS Vikoč – 20.5 m³ u sekundi, specifičnog modula oticanja od 14.0 litara u sekundi po kilometru kvadratnom. Hidrografska mreža rijeke Čehotine je relativno dobro razvijena. Srednja vrijednost gustine rječne mreže, (računata po obrascu Neumanna), iznosi 0.53 km/km kvadratnom. Morfologija terena u slivu, generalno određuje pravac pružanja toka Čehotine i pritoka. To je većinom centrifugalni tip rječne mreže glavnog toka, dok pritoke većinom imaju dijagonalni tip, sa orijentacijom rječnih tokova prema hipsometrijski najnižim djelovima terena. Slivno područje je velikim dijelom karstnog karaktera.

Rijeka Čehotina je najsjevernija rijeka Crne Gore, ukupne dužine (do ušća u rijeku Drinu) oko 124.5 km, od čega je 73 km do hidrološke stanice Gradac. Čehotina je granična rijeka između Crne Gore i BiH, u dužini od oko 4.5 km. Predstavlja desnu pritoku rijeke Drine.

Rijeka Čehotina počinje od izvora zvanog Glava Čehotine (945 mnm), na sjevernim padinama planine Stožer (1576 mnm). Formira vrlo uzanu vododjelnicu između slivova Čehotine i Lima (izvorišni dio rijeke Ljuboviđe). Kao i ostale pritoke rijeke Drine, teče pravcem jugoistok-sjeverozapad, pored Pljevalja (770 mnm) i Gradca (685 mnm) ulivajući se u Drinu kod Foče (370 mnm). Od izvora ispod Stožera, vodotok Čehotine se u početku zove Vraneševac, zatim Krivača i Tješeni, pa tek Čehotina.

U izvorišnom dijelu je izrazito planinska rijeka, koja ima pad korita od 3.5 – 4.5%. U zoni Pljevalja se dolina znatno širi u prostrano Pljevaljsko polje, a zatim se nizvodno opet sužava u dosta uzanu dolinu, sa više većih skretanja toka.

Odmah, od svog formiranja, sa desne strane prima vode rječice Tješeni, koja se uzvodno naziva Vraneševac. Svojim tokom prema sjeverozapadu Čehotina nastavlja put pored Pljevalja, Gradca i dalje Vikoča, prelazeći na teritoriju BiH. Na

potezu preko Crne Gore prima vode sa desne strane od potoka Ibrača, Kozačke rijeke, Dubočice, Joguštice, Gotovuše, Rijeke Vrela, Kamenice (647 mnm), Matorčine (584 mnm), a na samoj granici sa BiH Kržavske rijeke. Sa lijeve strane prima vode od rijeke Maočice, Vezišnice (742 mnm), Volodere, Koritnika i na samoj granici sa BiH od Skopotnice (540 mnm). Od ušća Kržavske rijeke sa desne strane i Skopotnice sa lijeve strane, rijeka Čehotina je pogranična rijeka između BiH i Crne Gore. Teritoriju Crne Gore Čehotina napušta kod Babinog brda, nedaleko od Tartarovine.

Gornji tok se probija kroz uzanu i duboku dolinu, pogodnu za formiranje akumulacije, a u koju je inače izgrađena akumulacija Otilovići. Čehotina teče kroz kanjon, koji je na nekim mjestima udaljen svega 10-12 km od rijeke Tare.

Analizom hidrološko-klimatoloških parametara uočljivo je da sliv Čehotine ne obiluje velikom količinom padavina, a odnosu na južne djelove Crne Gore. Na slivu su relativno male godišnje količine padavina - prosječno za čitav sliv, do HS Gradac, 930 mm vodenog taloga. Očigledno je da vazdušne mase nošene južnim i jugozapadnim vjetrovima, na površini Durmitora pristižu sa smanjenom vlagom, tako da poznati efekat povećanja količine padavina sa nadmorskom visinom ovdje je manje izražen.

Na teritoriji Crne Gore proticaji se kontrolišu na dvije hidrološke stanice (HS Pljevlja i Gradac) što čini oko 71% površine sliva.

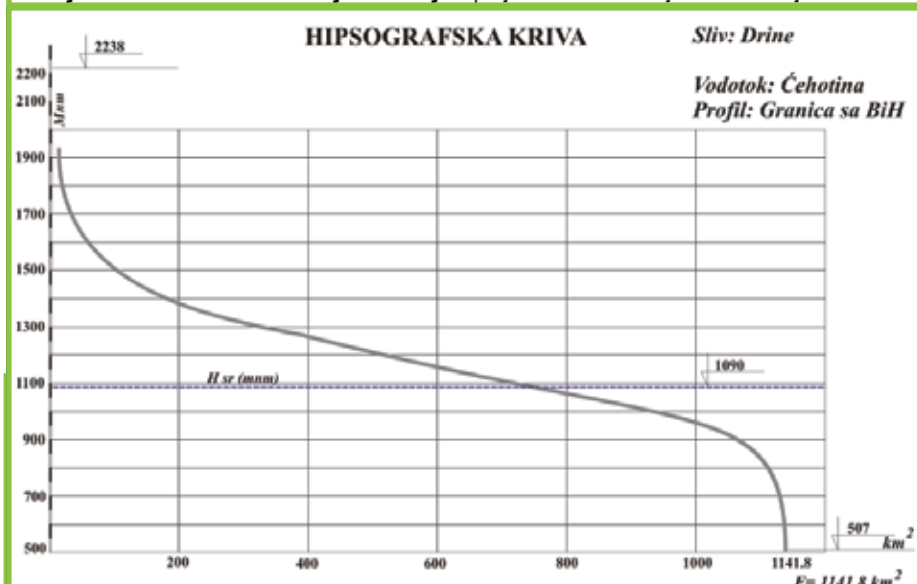
U gornjem dijelu sliva padavine su dosta skromne, dok nizvodno dolazi do njihovog povećanja, zbog većih padavina u slivu lijevih pritoka. Specifični moduli oticanja nijesu visoki i kreću se u prosjeku oko 16.5 litara u sekundi po kilometru kvadratnom za čitav sliv, do HS Gradac. Shodno tome i proticaji su dosta skromni i iznose 6.73 m³/s na profilu HS Pljevlja, HS Gradac – 13.4 m³/s, dok na HS Vikoč proticaji iznose 18.21 m³/s. Kao što se vidi, radi se o skromnim oticajima, pogotovo kada se ima u vidu da je to gornji dio sliva Drine. Srednji proticaj Čehotine na HS Pljevlja, površine sliva 393 km kvadratnih i prosječnih padavina 933 mm, za višegodišnji niz iznosi 6.7 m³/s po, uz koeficijent oticanja 0.58, srednjih mjesečnih proticaja od 2.9 m³/s u avgustu do 11.6 m³/s u aprilu.

Srednji proticaj Čehotine na HS Gradac, površine sliva 810 km² i prosječnih padavina 930 mm, za višegodišnji niz iznosi 13.4 m³/s, uz koeficijent oticanja 0.59, sa srednjim mjesečnim proticajima od 5.5 m³/s u avgustu do 21.4 m³/s u aprilu.

Analiza proticaja na HS Vikoč je interesantna, bez obzira što se nalazi na teritoriji BiH, iz razloga što kontroliše veliki dio sliva rijeke Čehotine na teritoriji Crne Gore. Površina sliva do HS Vikoč iznosi 1296 km², a površina sliva Čehotine do državne

granice -1141.8 km². Rijeka Čehotina na dijelu svog toka, nizvodno od HS Gradac prima vode brojnih vodotoka što utiče i na povećanje proticaja na nizvodnim hidrometrijskim stanicama.

Kategorija potrošnje	Postojeća cijena	nova cijena	Procenat povećanja
	€/kWh	€/kWh	%
35 kV potrošači	5,4231	5,2429	-3,32%
10 kV potrošači	6,8111	6,6860	-1,84%
0,4 kV I stepen	10,0725	10,1611	0,88%
0,4 kV II stepen dvotarifnomjerenje	8,1345	8,3284	2,38%
0,4 kV II stepenjednotarifnomjerenje	9,5178	9,7189	2,11%
Domaćinstvajednotarifnomjerenje	9,5178	9,7189	2,11%
Domaćinstvadvotarifnomjerenje	8,1345	8,3284	2,38%
Ukupna distributivna netopotrošnja	8,0364	8,1460	1,36%

Legenda:

F- ukupna površina;
Pbr-bruto padavine;
Pn-neto padavine;
I-isparavanje;
φ-koeficijent oticanja;
Qsr-prosječni proticaj;
q-specifično oticanje;
W-zapremina ukupnog oticanja.

Srednji proticaj Čehotine na HS Vikoč, površine sliva 1296 km² prosječnih padavina 930 mm za čitavu površinu sliva, za višegodišnji niz iznosi 20.5 m³/s, uz koeficijent oticanja 0.48, sa rasporedom oticanja tokom godine od 7.23 m³/s u avgustu do 29.77 m³/s u aprilu prosječno mjesečno.

/Nastaviće se/

Obilježena 157. godišnjica rođenja Nikole Tesle

ČOVJEK KOJI JE „STVORIO XX VIJEK“

Jedan od najznačajnijih naučnika ikada, **Nikola Tesla**, rođen je 10. jula 1856. godine u Smiljanu pokraj Gospića. Tesla, koji je svojim izumima zauvijek promijenio svijet, po mišljenju mnogih bio je najveći naučnik svih vremena i čovjek koji je "stvorio 20. vijek".

O Nikoli Tesli se sa jedne strane zna se puno, sa druge strane malo, no jedno je činjenica - Tesla je čovjek koji je ostavio veliki trag u načinu kako živimo. Njegovi izumi koriste se u gotovo svakom domaćinstvu, a većina patenata nikada nijesu ugledala svjetlost dana.

Povodom 157. godišnjice rođenja genija iz Smiljana, izdvojili smo njegovih 20 najupečatljivijih citata.

1. *Ne žalim što su drugi pokrali moje ideje. Žalim što nemaju svoje.*

2. *Čovjek je rođen da radi, da trpi i da se bori, ko tako ne čini, mora propasti.*

3. *Svi smo mi jedno. Ljudi su međusobno povezani nevidljivim silama.*

4. *Vaša mržnja, pretvorena u električnu energiju, mogla bi osvijetljavati gradove i gradove (Hrvatima početkom Drugog svjetskog rata).*

5. *Najvažniji produkt stvaralačkog uma je izum. Njegov je krajnji cilj ovladavanje uma prirodom i iskorišćavanje njenih sila za potrebe čovječanstva.*

6. *Od svih "sila trenja", ona koja najviše usporava ljudski napredak je neznanje, ono što Buda naziva "najveće zlo u svijetu".*

7. *Onog dana kad nauka počne proučavati nefizikalne (duhovne) pojave, u deset godina napredovaće više nego u ranijim vijekovima svoje istorije.*

8. *Ako ne znate kako, posmatrajte pojave prirode, ona će vam dati jasne odgovore i inspiraciju.*

9. *Učio sam strane jezike, proučavao književnost i umjetnost, proveo svoje najbolje godine u bibliotekama čitajući sve što bi mi došlo pod ruku i mislio sam kako sam uzalud trošio vrijeme, ali ubrzo sam shvatio da je to bilo najbolje što sam ikada učinio.*

10. *Boravim u hotelima. Imati vlastiti stan značilo bi vezati se emocijama za određeni prostor, a to odvlači pažnju i prisebnost od nauke.*

11. *Novac ne predstavlja toliku vrijednost kakvu je postavio čovjek prema njemu. Sav novac ja sam ulagao u izume s kojima sam omogućio nove pronalaskе omogućujući čovječanstvu lakši život.*

12. *Pojedinac je prolazan, rase i narodi će doći i proći, ali čovjek ostaje. U tome leži duboka razlika između pojedinca i cjeline.*

13. *Tri su moguća rješenja za problem povećanja ljudske energije: prehrana, mir, rad.*

14. *Moramo osloboditi misli od ograničenja koja nameće prostor i vrijeme, ali i sačuvati glavne vrijednosti.*

15. *Ja nemam porodicu. Samo želim nastaviti sa radom. Novac bi mi samo smetao.*

16. *Nije mi bila namjera, no zabilježio sam impulse iz svemira nepoznatog porijekla u pravilnim intervalima. Možda nam oni odavno šalju poruke kojih mi nijesmo svjesni.*

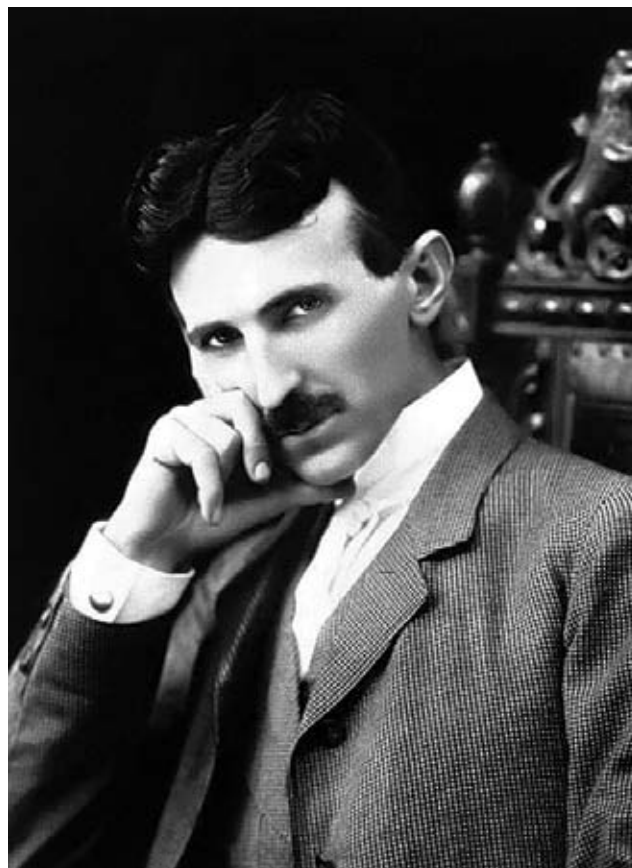
17. *Energija, to je ključni problem budućnosti – pitanje života ili smrti.*

18. *Sadašnji izvori energije su nepouzdati i truju našu planetu. Možda preživimo to trovanje, ali doći će dan kada će ti izvori energije presušiti.*

19. *Ja mogu svojim projektom osigurati energiju za sve potrebe – čistu energiju.*

20. *Ja se ne bavim proricanjem, nijesam gatara, ne proričem ljudima sudbinu i nijesam izumitelj. Ja otkrivam. Ja sam otkrivač principa koji postoje. Najprije je bila energija, potom materija. Moj mozak je samo prijemnik. U svemiru postoji neko jezgro iz kojeg mi crpimo znanje, snagu, inspiraciju. Nijesam prodro u tajne tog jezgra, ali znam da ono postoji.*

Pripremio: Marko BURIĆ

SA SVIH MERIDIJANA

EFIKASNA KUĆA OTPORNA NA SVE

„DesertSol“ je super otporna montažna kuća koju je osmislio tim iz Las Vegasa. Namijenjena je za život naučnika u pustinji Mojave. U dizajnu ove zanimljive kuće u potpunosti dominira solarna energija, a i obložena je prethodno tretiranim materijalima koji štite od surovog, pustinjskog okruženja.

Iako ima samo 70 kvadrata, kuća sadrži niz održivih obilježja kao što su specifičan sistem podnog grijanja, hvatanje kišnice, inteligentno kontrolisanje potrošnje energije, prozirni omot zgrade, dok se na krovu nalazi 30 efikasnih fotonaponskih panela snage 6,7 kW.

Projektom se želi ukazati na duboku povezanost unutrašnjeg i spoljašnjeg, dok su očuvanje energije i vode bile glavne smjernice dizajna kuće. Uхваćena kišnica ne koristi se samo za navodnjavanje, već i za hlađenje kuće, dok višenamjenski sistem prskalica priključen na sistem pitke vode garantuje dodatnu kontrolu u očuvanju vode kao vrlo dragocjenog resursa.

U kući je postavljena energetska efikasna LED rasvjeta, automatizovani sistem kontrole energije koji omogućava daljinski nadzor nad svim potrošačima u kući te sistem solarnog grijanja vode. Sav namještaj u kući odabran je zbog svoje ekološke i održive priče, visokog nivoa udobnosti i estetskih vrijednosti, dok obilje prirodnog svjetla osigurava ugodan boravak u enterijeru.

[/croenergo.eu/](http://croenergo.eu/)

SUPERBRZI ELEKTRIČNI
MERCEDES SLS AMG

Njemci se ozbiljno pripremaju za ulazak na teren električnih automobila vrhunskih sportskih performansi. Tako je u junu električni Mercedes-Benz SLS AMG prešao sjeverni dio Nirberga u rekordnom vremenu od sedam minuta i 56 sekundi. Obaranjem ovog rekorda električni AMG je postao prvi serijski proizvedeni električni automobil, koji je prešao legendarnu stazu, Nirburgring, ispod osam minuta.

Trenutno najjači AMG-ov automobil ima ukupno četiri električna motora ukupne snage 552 kW i okretnog momenta od 1000 Nm te je na dobrom putu da postane najjači i najbrži serijski proizveden električni automobil na svijetu. Taj cilj, uz ubrzanje od samo 3,9 sekundi do 100 km/h te maksimalnu, elektronski ograničenu brzinu od 250 km/h, zasigurno neće biti teško ostvariti.

Visokonaponska baterija se sastoji od 12 modula sa po 72 litijum-jonske ćelije, ukupnog kapaciteta od 60 kWh i težine od 548 kg. Sa punom baterijom (punjenje traje 20 sati ili tri sata brzim punjačem) SLS AMG Electric Drive može da pređe najviše 250 km. Cijena električnog supersportiste je čak 415.000 eura, što je 185.000 eura skuplje od standardne benzinske verzije.

[/daimler.com/](http://daimler.com/)

FABRIKA
SLADOLEDA KOJU
POKREĆE SLADOLED

Prehrambeni div „Unilever“ u saradnji sa ekotehnoškom kompanijom „Paques“ nedavno je dovršio izgradnju biodigestera u fabrici sladoleda „Ben & Jerry's“ u Holandiji.

U sklopu procesa biovrenja, otpadne materije, koje nastaju kao nusproizvod u izradi sladoleda pretvaraju se u energiju. Biodigester iz „Paquesa“ pokriva oko 40 odsto energetskih potreba fabrike. Osim toga, izgradnja biodigestera u potpunosti je u skladu sa kampanjom održivog života, kojom se želi smanjiti proizvodnja otpada te potrošnja vode i energije.

Nova vrsta biodigestera koju je razvio „Paques“ koristi prirodne mikroorganizme koji «jedu» otpadne materije te ih pretvaraju u biogas. U sistemu fabrike „Ben & Jerry's“ otpadna voda se pročišćava, a otpadne materije kao što su mljeko, pavlaka, proteini, sirupi i komadi voća pretvaraju se u biogas.

Ovaj biodigester je jedinstven zbog činjenice da koristi jedan kompaktni reaktor za tretiranje vode, masnoća i drugih nusproizvoda, dok druga slična postrojenja koriste niz složenih reaktora za postizanje istog rezultata.

[/paques.nl/](http://paques.nl/)

Usvojeni Kriterijumi za ostvarivanje prava na participaciju Društva u plaćanju zakupnine

ZA ZAKUPNINU OKO 160 EURA MJESEČNO

Izvršni odbor Sindikalne organizacije zaposlenih i izvršni direktor EPCG, **Enriko Malerba**, potpisali su Kriterijume za ostvarivanje prava na participaciju Društva u plaćanju zakupnine.

Pravo na participaciju Društva u plaćanju zakupnine imaju zaposleni, koji nemaju riješeno stambeno pitanje i čije mjesečno primanje nije veće od jedne neto obračunske vrijednosti koeficijenta u Društvu, po članu domaćinstva. Iznos participacije utvrđen je u nivou jedne bruto obračunske vrijednosti koeficijenta, što znači da zaposlenom koji ispunjava potrebne uslove, trenutno, po tom osnovu, pripada 160 eura mjesečno.

Pravo na participaciju utvrđivaće Komisija u čijem sastavu će biti i predstavnik reprezentativnog sindikata, a konačnu odluku donosiće nadležni organ Društva. Inače, usvajanje Kriterijuma za ostvarivanje prava na participaciju Društva u plaćanju zakupnine, obaveza je koja proističe iz člana 24. Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih.

Mitar VUČKOVIĆ

Ljetovanje za zaposlene u organizaciji SOZ

NA ŠEST MJESEČNIH RATA

I ovoga ljeta zaposleni iz Elektroprivrede moći će, preko Sindikalne organizacije zaposlenih, da se odmaraju na jednoj od, preko sindikata dogovorenih destinacija, uz otplatu putem administrativne zabrane, u šest mjesečnih rata.

Ove godine najpovoljnije su cijene ponuđene u hotelu „Planinka“ na Žabljaku, gdje polupansion u špicu sezone iznosi 20 eura i Aparthotelu „Vile Park“ u Budvi gdje je cijena identična za pomenutu uslugu, a ove apartmane moguće je zakupiti i po cijeni od 12 eura na dan.

Za kolege sa dubljim džepom zanimljive su ponude hotela „Enigma“ na Žabljaku gdje je pun pansion u špicu ljetnje sezone 58 eura, zatim najam ekskluzivnih apartmana u Đenovićima čija cijena po danu iznosi 60 eura za dvosobni, a 45 za jednosobni u julu i avgustu.

Od ponuda za koje možemo reći da su povoljne izdvojili bi još i ponude Vile „Ksenija“ gdje polupansion iznosi 22 eura, hotela u

Čanju (Zlatibor i Biserna obala) po 24 eura, kao i Hotela „Lighthouse“ u Herceg Novom gdje puni pansion iznosi 26 eura u špicu sezone.

Već tradicionalno u ponudi su i hoteli: Teuta u Risnu, Nikšić u Sutomoru, „Bellevue“, „Olympic“ i „Bojana lux L, A i B“ u Ulcinju, „Magnolija“ u Tivtu, a tu su i pristupačne ponude hotela „Gorske oči“ i „Soa“ sa Žabljaka. Pored ovih aktuelna je i kompletna ponuda Eps Tours-a, koja nudi boravak pod istim uslovima u gotovo svim banjskim odmaralištima u Srbiji. Izdajamo ponudu hotela „Merkur“ u Vrnjačkoj Banji, koja nudi kompletan medicinski pansion“ po cijeni od 32 eura u dvokrevetnoj sobi.

O detaljima korišćenja usluga, kao i za prijavljivanje za boravak na pomenutim lokacijama, zaposleni se mogu obratiti svom sindikalnom povjereniku.

Miodrag VUKOVIĆ

najveći izbor sportske opreme u Crnoj Gori

POENTA JE U IZBORU!
100% HIT
SPORT VISION

BRAVERA

SPORT VISION

Podgorica-Ul.Slobode 87

-Ul.Hercegovačka 39

-Ul.Hercegovačka 42

-Delta City

Nikšić

-Ul.Njegoševa 8

Bijelo Polje-Ul.Slobode

Bijelo Polje-Ul.Ž.Žižića

Bar -Ul.V.Rolovića

Kotor -Trg od oružja³⁵

Berane -Ul.M.Zečevića

Premijer liga

ŠAHISTI ELEKTROPRIVREDE, ČETVRTI

ŠK „Elektroprivreda“, nije uspio da odbrani titulu prvaka Premijer lige. Ekipe naše kompanije osvojila je na Cetinju četvrto mjesto. Važno je napomenuti da su šahisti „Elektroprivrede“ nastupili su u znatno oslabljenom sastavu, pa je to jedan od glavnih razloga što titula nije odbranjena.

Prvo mjesto pripalo je ekipi ŠK „Budućnost“. Sa ovogodišnje Premijer lige izdvajamo partiju našeg člana, **IM Đordija Kontića** u kojoj je na efekatan način pobijedio **FM Milinka Rabrenović** iz ekipe Mornara.

Miodrag VUKOVIĆ

Rabrenovic, Milinko (2236) - Kontic, Djordjije (2337)

Montenegro Premier League (Cetinje), 27.06.2013

1.e4 c5 2.Nf3 e6 3.d4 cxd4 4.Nxd4 Nc6 5.Nb5 d6 6.c4 Nf6 7.N1c3 a6 8.Na3 b6 9.Be2 Bb7 10.O-O Nb8 11.f3 Nbd7 12.Be3 Qc7 13.Rc1 Rc8 14.Qd2 Be7 15.Rfd1 O-O 16.Bf1 Qb8 17.Kh1 Bd8 18.Qf2 Bc7 19.Qg1 Kh8 20.Nc2 Rg8 21.Ne1 g5 (ovaj motiv kombinovanog napada je prvi primijenio Robert Fišer, svjetski prvak) 22.g4 Rg6 23.Bd3 Rcg8 24.Rc2 h5 25.h3 Rh6 26.Kg2 hxg4 27.hxg4 Rg7 28.Kf2 d5 29.cxd5 exd5 30.exd5 Bxd5 31.Ne2 Bh2 32.Qg2 Be5 33.Bxa6 Nc5 34.Bxc5 bxc5 35.Nd3 Rgh7 36.Ke3 Rh2 37.Qf1 Bf4+ 38.Ndx4 Qe5+ 39.Kd3 gxf4 40.Rcd2 Qe6 41.Bb5 Bxa2 42.Nc1 Bb1+ 43.Kc3 Qe3+ 44.Nd3 Nd5+ 45.Kc4 Ba2+ (bijeli predaje, jer nakon B3 slijedi dama D4, mat)

SOZ

ODLUKA O RADNIČKIM SPORTSKIM IGRAMA DO SREDINE AVGUSTA

Odbor za sport Sindikalne organizacije zaposlenih dostaviće, do kraja jula, Izvršnom odboru reprezentativnog sindikata, na usvajanje prijedlog o mjestu i terminu održavanja ovogodišnjih Radničkih sportskih igara.

Nezvanično saznajemo da su na adresu SOZ-a već pristigle ponude hotelsko-turističkih preduzeća iz Ulcinja, Čanja i Budve. Radničke sportske igre, najvjerovatnije će biti održane od 18.09. do 22.09, a konačnu odluku o tome Izvršni odbor SOZ-a trebalo bi da donese najkasnije do sredine avgusta.

Ugasi žed
uz najbolju
zabavu!

Novo!

Osvježavajuće pivo sa ukusom grejpfruta!

PUTOPISNA REPORTAŽA: STAZAMA TARABOŠA

PRECIMA U SPOMEN, SEBI ZA NAUK

Duga, preduga sniježna zima, proljeće kišno sa rekordnim padavinama u posljednjih pedeset-šezdeset godina, »vezalo« me je za kuću, dan mi je započinjao pogledom ka nebu, neprođene staze su čekale. Mnoge najavljene ture su otkazivane, nebo se »mrštilo« do polovine aprila, kao da je ispitivalo naše strpljenje. Jutra trećeg vikenda osvanula su u punom sjaju, lijepi i sunčani dani dali su najljepši doprinos šetnji Tarabošom.

Sto godina nakon strašne Skadarske bitke, planinari iz planinarskih klubova: »Oblun«, »Kapetan Angel« i »Javorak« prošli su slavnim Tarabošem. »Precima u spomen, sebi za nauk« - kao što reče vodič i organizator ove simbolične ture, **Zoran S. Mirotić**. Bilo je među nama i potomaka nekadašnjih crnogorskih vojnika koji dadoše živote za očuvanje slobode. Međutim, o njihovim podvizima danas nema ni pomena, ni spomenika. Ostala je samo ova planina kao svojevrsni granični ornament između Crne Gore i Albanije, koji nas uči da razumijemo jedni druge i ispunimo sebe uzvišenim osjećanjima.

Tog jutra, nešto prije sedam sati oko stopedest planinara, različitih generacija, različitog planinarskog iskustva, kondicije... a svi željni znanja i ispravnih postupaka krenusmo iz Podgorice i Bara ka Vladimiru. Pješčenje smo otpočeli sa Stegvaša (480mnm), a onda u dugoj koloni, jedan po jedan, kao u tihom i dostojanstvenom mimohodu zakoračili smo grebenskom stazom Taraboša. Još uvijek smo u Crnoj Gori, ali ubrzo nailazimo na bunkere, robove koji na trenutak remete tišinu i evociraju slike žestokih okršaja odigranih na njenom tlu. Svaki kamen ovdje ima posebnu težinu. Krije on u sebi mnogo više od onoga do čega naša mašta može doći, ali čuti kao da ne želi da remeti mir i spokoj današnjeg dana. A možda samo želi da nam umiri um i usmjeri misli sa vrtložne prošlosti ka sadašnjem trenutku i onome što se pruža ispred nas. A pred nama se ukazuju valovita uzvišenja Taraboša, sa najvišim vrhom Goljišit (630mnm).

Sa lijeve strane pruža se pogled na Skadarsko jezero i već sada možemo vidjeti i Skadar, a na desnoj strani bogatom ravnicom vijuga rijeka Bojana prije nego li će se stopiti u plavetnilo Jadranskog mora.

Laganom šetnjom brzo stižemo i do graničnog prelaza. Granične formalnosti nijesu dugo potrajale, tako da smo brzo zagazili na tlo albanske države. Grebenskom stazom nastavljamo dalje. Najvišiji vrh nam se čini tako blizu, međutim ima još dosta da se pješči do njega. Nijesmo umorni. Ne trebamo pauzu još, međutim poprilično je toplo i valjala bi nam neka kapa, marama... Vidim da su neki o tome ranije razmišljali... Ja nijesam, sljedeći put sigurno ispravljam ovu grešku...

Nakon nešto više od dva i po sata hoda, izlazimo na Goljišit, najvišiju tačku današnjeg uspona. Kao i svaki uspon i ovaj je zahitjevao nešto jači fizički napor, ali kako nas je na vrhu čekao duži odmor, te prelijep pogled na grad Skadar, tokove rijeka Drim i Bojane, ali i snijegom još prekrivene vrhove Rumije, Kučkih planina, albanskih Prokletija, svaki napor brzo se zaboravlja.

Ovdje nas je vodič Zoran još jednom podsjetio na vrline starih Crnogoraca...na čojstvo, plemenitost, rodoljublje koje nijednog trenutka nijesu obezvrijeđene i obesmišljene.

Sa Taraboša smo se spuštali uskom stazom prema Skadru i čuvenoj tvrđavi – Rozafa. Prije uključanja na makadamsku stazu pravimo još jednu pauzu. Tom prilikom nas je vojni historičar, **Momir Marković**, upoznao i sa vojnim i strateškim činjenicama Skadarskog bojišta. Sjetih se Napolenovih riječi »Postoje trenuci kada borba odlučuje o svemu, a postoje i trenuci kada i najbeznačajnija stvar može da odluči ishod bitke«. Za Skadar se borilo srcem, dušom i životom, ali su o krajnjem ishodu odlučivali neki »viši« interesi i drugačiji motivi.

Današnji planinarski pohod okončan je posjetom tvrđave Rozafa i muzeja, a potom i šetnjom i razgledanjem centra Skadra. Na kraju mogli bi reći da i planine, poput vode, ne poznaju državne granice. One su tu da bi nas spajale, zblizavale, a ne razdvajale. Mi danas nijesmo bili osvajači ni Skadra, ni Taraboša. Našim planinskim poduhvatom i druženjem ukazali smo na vrijednost i veličinu onoga što nam je podareno od prirode, na znanje i herojstvo naših predaka, a među sobom smo učvrstili mostove prijateljstva za neke naredne puteve i zajedničke trenutke.

Tekst i fotografije: Andrija KASOM

NAŠ GOST: Milutin-Mile Jovanić, reprezentativac Crne Gore u dizanju tegova

SANJAM EVROPSKA I SVJETSKA ODLIČJA

Milutin-Mile Jovanić, reprezentativac Crne Gore u dizanju tegova (kategorija powerlifting), dvije godine zaredom osvajač je prvenstva Crne Gore 2011, 2012, kao i osvajač zlatnih medalja na takmičenju »Kup Danilovgrada« 2011, 2012. u kategoriji do 100 kg. na kojem je 2012. godine oborio svoj i pomjerio seniorski rekord Crne Gore. Na tome neće stati, cilj mu je da se u njegovim vitrinama nađu medalje sa evropskih i svjetskih takmičenja.

Na početku „tvoj“ sport bio je karate, koji si počeo da treniraš uporedno sa odlaskom u školu. Da li je to bila dječjačka ljubav prema sportu i zdravom načinu života?

U vrijeme mog djetinjstva uobičajeno je bilo da roditelji paralelno sa školom upisuju djecu da treniraju neki sport, živjelo se uz parolu »u zdravom tijelu zdrav duh«. Naše odrastanje je bilo uz filmove sa tematikom borilačkih vještina. Svi klinci i stariji momci su se »ložili« na to, punile su se sale za vježbanje. Nije bilo video igrice, računara, interneta koji danas »zatvaraju« djecu u kuće. Živjelo se i ljepše i zdravije. **Nikšić je iznjedrio veliki broj sportista u plemenitim borilačkim vještinama. Da li su ljudi sa ovog podneblja predodređeni da u ovim vještinama budu bolji od ostalih?**

Vjerujem da je podneblje »krivo« za to. Naši ljudi su predodređeni genetski za mnoštvo sportova, jer malo nam treba da budemo u „svjetskoj“ klasi. Da kojim slučajem imamo uslove kao razvijene zemlje, mnogi bi dosegli zvjezdane visine. No, i pored svega, iz podrumskih gym-ova izašlo je mnogo velikih šampiona, kao na primjer pokojni Dragan - Bato Ognjenović, od koga sam imao sreću da naučim prve korake u karateu, kao i mnogi drugi...

Posvetio si se karateu, pronašao sebe, postizao rezultate, sve do trenutka teške povrede zbog koje si se morao povući. Što nam možeš reći o tom periodu?

Moje mišljenje je i tada i danas je da je karate najkompletniji, najelegantniji sport od svih combat sportova. Treniranju sam se posvetio sa ljubavlju, pa je bilo za očekivati da će i uspjesi neminovno doći. Na samom početku bilo je odličnih rezultata, dva puta sam bio prvak SRJ u kadetskoj, jednom u juniorskoj konkurenciji. Poslije srednje škole sam u skladu sa tim upisao i Fakultet za sport i fizičko vaspitanje - Odsjek za fizičku kulturu na Filozofskom fakultetu. Dobro mi je išlo, do zadobijanja povrede prednjih ukrštenih ligamenata, koju nijesam tretirao kako treba, došlo je do potpunog pucanja i distorzije zgloba. Uslijedila je operacija, dug oporavak...

Povreda je uslovlila prekid uspješnog početka sportske karijere, da li te je to obeshrabilo?

Iskreno, bio sam obeshraben. Uradio sam što nijesam trebao, napustio Fakultet za sport, upisao književnost. Pokušavao sam u više navrata da se vratim karateu, ali jednostavno više nijesam bio onaj stari. Digao sam ruke od karatea, ali od sporta nikada.

Okrenuo si se teretani, koja je postala tvoja druga velika ljubav, krenuo si drugom životnom stazom.

Teretanu sam počeo da posjećujem u cilju bržeg saniranja povrede, da ojačam organizam, povratim izgubljenu snagu... Napredovao sam brzo, kilogrami i mišići su se prosto lijepili na mene (bio sam prilično sitan i mršuljav). Kad sam vidio da mi to ide baš dobro, »zagazio« sam duboko u tu priču, teretana i dizanje tegova je postala moja svakodnevica.

Teretana je danas simbol mnogih mladih ljudi, koji najveću vrijednost u životu nalaze u ljepoti tijela. Što predstavlja za tebe?

Teretana je danas u društvu postala pseudonim za način na koji ćemo učiniti da izgledamo bolje. Masovno je posjećuju stariji i mlađi, žene i muškarci, profesionalni sportisti i rekreativci, bilo da ojačaju, skinu suvišne kilograme ili nabace malo mišića. Za mene je teretana postala način života i »ventil« za opuštanje od svakodnevnog životnog stresa koji sa sobom nosi posao i brzi zapadni životni stil današnjice.

Da li si se uz treninge u teretani, posve slučajno našao u novom sportu, dizanju tegova?

Moj prvi dodir sa takmičenjem u dizanju tegova je bio gledalački... U Danilovgradu je održavano otvoreno prven-

stvo CG ili Kup DG, ne sjećam se tačno, i sa drugovima koji su vježbali sa mnom odlučio sam da popratim takmičenje. Ne znam ko je tada pobijedio, ali znam da sam u mojoj kategoriji od momka koji je bio prvi imao skoro za 30 kg bolji rezultat. Taj odlazak bio je presudan za mene i krenuo sam novom stazom u sportu - dizanju tegova (powerliftingu), koji će uskoro postati Olimpijski sport.

Od starta si počeo sa uspjesima. Priznanja i nagrade su krenuli da se nižu.

Moje prvo takmičenje bilo je na otvorenom prvenstvu Crne Gore 2010. na kojem sam osvojio srebrnu medalju, zlato sam ispuštio svojom krivicom, jer sam pokušavao da oborim rekord, umjesto sa mnogo manjom kilažom pobijedim. Moja priroda, sve sad i odmah, je opet došla do izražaja. No, to mi je bio nauk za svako naredno takmičenje u stvaranju taktike koja vodi do uspjeha, pa sam na otvorenom Kupu Danilovgarada 2011, 2012. godine osvojio zlatne medalje, kao i na prvenstvima Crne Gore istih godina u kategoriji do 100 kg. Na Kupu Danilovgarada 2012. oborio sam svoj i pomjerio seniorski rekord Crne Gore. Učestvovao sam i na Serbia Open 2011. i uzeo bronzanu medalju. Nakon ovih rezultata koje sam postigao u veoma kratkom vremenu, pozvan sam u reprezentaciju Crne Gore, od selektora Aleksandra-Saše Rakočevića, pionira ovog sporta kod nas.

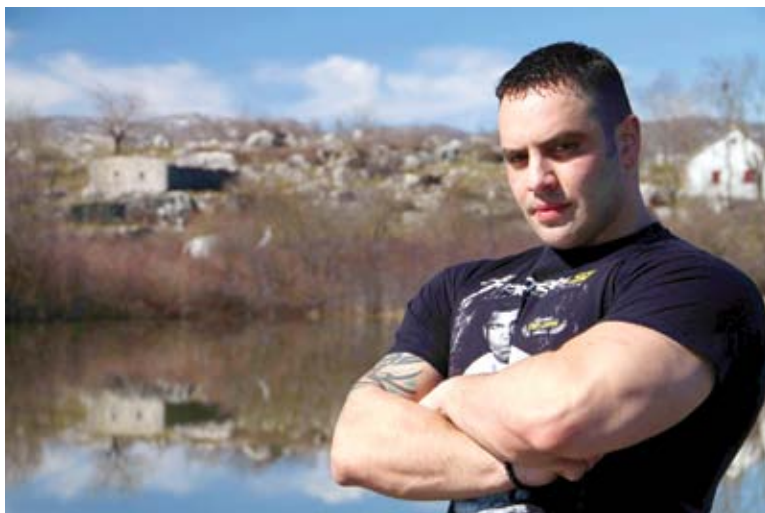
Koliko ti znači članstvo u reprezentaciji?

Velika je čast biti član reprezentacije i to je san svakog sportiste, nagrada za sav uloženi trud i odricanje u periodu spremanja i takmičenja. Kada si reprezentativac u prilici si da obogaćuješ svoje znanje na osnovu iskustva kolega, članova drugih reprezentacija...

Dizanje tegova iziskuje i poseban režim ishrane, koliko to od pojedinca traži dodatnih ulaganja, kada znamo da su ulaganja u sport mala, posebno za sportove koji su na početku postojanja?

Istina je da je ovo sport koji iziskuje ogromne fizičke napore i trošenje energije, samim tim i dosta drugačiji režim ishrane. Pojačana ishrana sa visokim unosom kvalitetnih bjelančevina i kalorija, pojačana odgovarajuća suplementacija iziskuje dosta novca. Za sada se oslanjamo isključivo na svoj budžet, pružamo se koliko možemo. Sponzoriranje je sve manje i manje, a o nekim primanjima nema ni govora. Bavljenje ovim sportom je iz čiste ljubavi i to me održava, tjera naprijed.

Tekst i fotografije: Andrija KASOM

Diplomirani fizioterapeut, Ivan Matović, i doktor nauka u sportu, Kosta Goranović, savjetuju

AKTIVNO VJEŽBAJTE I PAZITE KAKO SJEDITE

Prilikom sjedenja, lumbalni dio kičme je dva puta više opterećen nego dok stojimo. Zbog toga su ljudi koji većinu dana provode sjedeći skloniji bolestima kičme i hroničnim tegobama sa leđima.

Ivan Matović sa pacijentom

Koji je period najvažniji za razvoj kičme i prilikom kakvih poslova postoji rizik od profesionalnih oboljenja?

Matović: Najosnovnija stvar je fiziološki razvoj kičme. U preadolescentnom i adolescentnom periodu kičma se razvija i zauzima oblik, koji se održava do kraja života. Kako bi se smanjila opasnost od profesionalnih oboljenja prevencija igra ključnu ulogu. Aktivnim vježbanjem u periodu rasta i razvoja jačaju se mišići i uspostavlja se neophodni balans, zahvaljujući kojem je kičma otpornija i zdravija. Ukoliko se kičma razvije na pravi način manji je rizik od oboljenja. Važno je da znamo da u bilo kom životnom dobu moramo da vježbamo i vodimo računa o zdravlju. Treba napomenuti da je najprirodniji stojeći položaj, a da svaki drugi loše utiče na kičmu. Kancelarijski poslovi su, između ostalih, oni koji donose rizik od oboljenja kičme i degenerativnih promjena.

Zbog čega je kancelarijski posao „opasan“ po kičmu i koje su to posljedice nepravilnog sjedenja?

Matović: Kancelarijski posao je takav da ljudi više vremena u kontinuitetu zauzimaju sjedeći položaj, koji je neprirodan i koji dovodi do javljanja bolova u vratnom, grudnom i lumbalnom dijelu kičme, kao i bolova u kukovima i koljenima. Samim tim položajem povećava se aktivnost mišića. Što se duže sjedi, leđni mišići, koji drže tijelo da ne padne naprijed i koji se suprotstavljaju sili gravitacije postaju umorniji i u zavisnosti od individue, poslije 10, 15 ili 30 minuta, javljaju se jaki bolovi. Tada nastaje antalglični položaj, koji je van naše kontrole i tada se tijelo odupire bolu, pokušava da se prilagodi, što dovodi do većih posljedica. Nakon određenog perioda javljaju se promjene na pršljenovima, a na kraju i oboljenja kičme.

Kako na najbolji način spriječiti oboljenja kičme, koje su to preporuke za pravilno sjedenje?

Matović: Kad se sjedne na stolicu, kičma mora da se ispravi što je više moguće. Podlaktice moraju da budu na stolu pod uglom od 90 stepeni, da se zauzme duboki sjedeći položaj i da se stopala podignu, tako da natkoljenice takođe budu pod uglom od 90 stepeni u

odnosu na trup. Jako su važni i zaštitni položaji. Zaštitni položaji doprinose izbjegavanju bola, kao i izbjegavanju da dođe do napretka degenerativnih stanja. Prilikom ulaska u sjedeći položaj leđa moraju da budu maksimalno ispravljena, grudni i slabinski dio ne smiju previše da se savijaju. Još jedan od zaštitnih položaja je da se sve radi tako da leđa budu prava i pod uglom od 90 stepeni.

Koje su to vježbe koje preporučujete u toku radnog vremena?

Goranović: Prvo treba raditi vježbe vratnog dijela kičme: savijanje vrata naprijed i pozadi, okretanje vrata bočno na jednu ili drugu stranu i savijanje vrata ka ramenima. Zatim slijede vježbe ramenog pojasa: podizanje, spuštanje i blaga rotacija ramenog pojasa. Na kraju su vježbe za lumbalni dio kičme: lagano savijanje naprijed i nazad, ispružanje i savijanje kičme, kao i bočno savijanje i lagano okretanje. Osoba treba individualno da procjeni kada treba da radi vježbe. Kada čovjek osjeti da se pojavljuje zategnutost, prijedlog je da se ustane i odradi pomenuti set vježbi, koje će trajati maksimalno do pet minuta. Svaka osoba bi trebalo ujutru, prije lične higijene, da odradi sve te vježbe, jer tada su najefikasnije.

Možemo li aktivnostima poslije radnog vremena ili u toku slobodnog vremena smanjiti rizik od oboljenja kičme?

Goranović: Radna populacija mora efikasnije koristiti slobodno vrijeme. Odrastao čovjek svaki dan, najmanje 30 minuta, mora da se bavi aerobnom aktivnošću, umjerenog do srednjeg inteziteta. Preporuka je da se praktikuje šetnja, ravničarska u početku, kasnije blagi uspon, zatim periodični sportovi, kao što je rekreativno plivanje, skijanje, dvoranski sportovi, recimo kuglanje, odbojka na pijesku itd. Efikasnije se mora koristiti i pauza od 30 minuta. Treba promijeniti radni ambijent, izaći na čist vazduh, da se pređe kilometar ili dva laganim hodom. Ako je radno mjesto blizu mjesta stanovanja treba šetnjom ići na posao. Na kraju, radi smanjenja tegoba, sprječavanja napretka degenerativnih promjena, preporuka je da jednom godišnje čovjek sebi priušti banjsko liječenje.

Marko BURIĆ

Moramo biti aktivni: Kosta Goranović

Održan, treći po redu, muzički festival „Lake fest“

U ZNAKU DOBRE MUZIKE I ZABAVE

Na jezeru Krupac, kojim gazduje Elektroprivreda Crne Gore, uspješno su i ove godine ugošćeni poznati bendovi, dok je više hiljada ljubitelja kvalitetne muzike uživalo u trodnevnom programu.

EPCG je sa zadovoljstvom i ove godine podržala organizaciju „Lake fest“-a, najvećeg, najmasovnijeg i najkvalitetnijeg muzičkog festivala u Crnoj Gori. Sva centralna dešavanja festivala organizovana su u blizini jezera Krupac, a i kamp naselje nalazilo se u pojasu brane, kojim gazduje naša kompanija.

Elektroprivreda je na taj način ponovo pokazala da je uvijek spremna da podrži održavanje društveno značajnih manifestacija i da rado izlazi u susret, prije svega mladim ljudima, koji su u najvećem broju uživali u bogatom muzičkom programu „Lake fest“-a.

Na festivalu su nastupili : Six pack, Neozbiljni pesimisti, deca loših muzičara, Goblini, Goribor, Hladno pivo, Skroz, Postolar Tripper, Obojeni program, Disciplina kičme, Pozdrav azri, Let 3, Iskaz & Marchelo, Atheist raph, Eyesburn, Plejboj, Bajaga i Instruktori i Bad copy.

Marko Burić

16. kolo nagradne igre za zaposlene „Budi u toku, budi u igri“

UMJESTO GLAVNE NAGRADE, SOZ PET PUTA PO 100 EURA

SOZ nagradio pet zaposlenih sa po 100 eura, a u ovom kolu Direkcija za odnose sa javnošću podijelila pet kompleta karata za muzički festival „Lake fest“. Tradicionalno, Lovćen osiguranje AD obezbijedilo godišnje osiguranje kuće ili stana, lanac prodavnica sportske opreme „Bravera“, i u ovom kolu, poklonio četiri vaučera u vrijednosti od po 50 eura za kupovinu u njihovim prodajnim objektima. Pivara „Trebjesa“, za učesnike nagradne igre obezbijedila pet kartona piva novog proizvoda- Piva sa ukusom grejpfruta.

Dobitnici novčane nagrade SOZ-a:

1. **Velibor Tomčić (TE „Pljevlja“)**
2. **Zorica Ivanović (Direkcija)**
3. **Dragomir Đurašković (ED Berane)**
4. **Islam Mustafić (ED Bar)**
5. **Antoaneta Karas (FC Snabdijevanje)**

Nagrada Lovćen osiguranja AD Podgorica pripala je **Ljiljani Janjušević (ICT)**.

Komplet karata za muzički festival „Lake fest“ dobili su:

1. **Zoran Dedeić (ED Žabljak)**
2. **Miloš Bijelović (HE „Perućica“)**
3. **Igor Pejović (HE „Perućica“)**
4. **Slavka Daković (Direkcija)**
5. **Miško Lalatović (HE „Piva“)**

Vaučere „Bravera“ vrijedne po 50 eura dobili su:

1. **Anka Topović (ED Mojkovac)**
2. **Ergin Adrović (ED Berane)**
3. **Nermin Hadžić (ED Rožaje)**
4. **Zorica Mićunović (Direkcija)**

Karton Nikšićkog piva sa ukusom grejpfruta dobili su:

1. **Nedžad Redžić (ED Rožaje)**
2. **Vojin Veljić (ED Berane)**
3. **Tanja Zečević (Direkcija)**
4. **Vesko Grbović (TE „Pljevlja“)**
5. **Branka Vujović (Direkcija)**

Dobitnicima čestitamo, ostalima više sreće u narednom kolu.

NAPOMENA: Poštovane kolege, obavještavamo Vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Odgovor u prošlom kolu glasio je: **PODIJELIMO TERET**. Istovremeno, podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učesče u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani!

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:

KOJE JE TRAFOSTANICE U JULU EPCG PRIKLJUČILA NA MREŽU?

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić

NAGRADNO PITANJE

KOJE JE TRAFOSTANICE U JULU EPCG PRIKLJUČILA NA MREŽU?

*Sindikalna organizacija
zaposlenih
Elektroprivrede Crne
Gore - AD Nikšić
i ovaj put obezbjeđuje
za vas glavnu nagradu*

*Lovćen osiguranje
osigurava vašu kuću
ili stan na period od
godinu dana*

*Bravera
poklanja četiri
vaučera od 50 eura,
za kupovinu u
njihovim prodavni-
cama sportske opreme*

*U ovom kolu očekuju vas i
druge vrijedne nagrade*

PRAVILA NAGRADNE IGRE

*Priredivač nagradne igre "Budi u toku - budi u igri" je
Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha
priređivanja je nagrađivanje zaposlenih, osim
zaposlenih u Direkcija za odnose sa javnošću. Jedno
lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje
nagrada organizuje Direkcija za odnose sa javnošću,
a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju
lista EPCG. Za učešće u nagradnoj igri, potrebno je
tačno odgovoriti na postavljeno pitanje*

**Nagradna igra
lista "Elektroprivreda"
sedamnaesto kolo traje
do 01. 09. 2013.**

PREPORUKA GRADSKO KNJIŽARE SVJETSKI BESTSELLER

"A PLANINE ODJEKNUŠE" /Haled Hoseini/

Duboko dirljiva priča o tome kako volimo, kako brinemo jedni o drugima i kako naše odluke odjekuju pokoljenjima.

Proslavljeni autor, Haled Hoseini, vraća se, sa novim romanom, poslije šest godina – emocionalnom, provokativnom i nezaboravnom pričom o traženju onog izgubljenog djelića koji pronalazimo u drugima.

Roman počinje u Avganistanu, 1952. godine. Abdulah i njegova sestra Pari žive sa ocem i maćehom u zabačenom selu. Otac je u vječitoj potrazi za poslom, a porodica se bori sa siromaštvom i ledenim zimama. Abdulahu je Pari divna i dobra poput vile po kojoj je dobila ime, ona je čitav njegov svijet. On je njen zaštitnik, više kao otac nego kao brat, spreman da za nju učini sve, čak i da mijenja svoje jedine cipele za lije-po novo pero u njenoj zbirci.

Svake noći oni spavaju jedno pored drugog u kaputima, čvrsto zagrljeni. Jednog dana zapuće se sa ocem preko pustinje u Kabul. Pari i Abdulah ne slute da će im ono što ih tamo čeka razoriti život – jer ponekad ljudi kažu kako prst mora da se odsiječe da bi se sačuvala ruka.

Ovo djelo velikog zamaha i ambicije prati brojne upečatljive likove od Avganistana do Pariza i od San Franciska do grčkog ostrva Tinos, i priča njihove dirljive i neodoljive priče, ponovo dokazujući Hoseinijevo duboko razumijevanje spona koje nam oblikuju živote i koje nas određuju kao ljude.

- Moja prva dva romana su, u suštini, priče o očevima i majkama. Moj novi roman je, takođe, višegeneracijska porodična priča, ali ovog puta se bavi braćom i sestrama, i načinom na koji se vole, povređuju, izdaju, poštuju i žrtvuju jedni za druge, kazao je autor romana, Haled Hoseini.

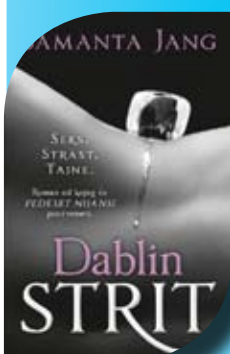
Uzbudljivi triler će držati vašu pažnju na najvećem nivou od početka pa do posljednjih stranica.

PRIPREMIO: Marko BURIĆ

DABLIN STRIT /Samanta Jang/

Prije četiri godine Džoslin je napustila tragičan život u Sjedinjenim Državama i počela iznova u Škotskoj, zakopavši tugu, ugušivši demone, odlučno nastavivši dalje kroz život ne vezujući se ni za koga. Njen samački život joj godi – sve dok se ne preseli u Dublin strit, gdje će upoznati čovjeka, koji će joj iz temelja uzdrmati pažljivo čuvan svijet...

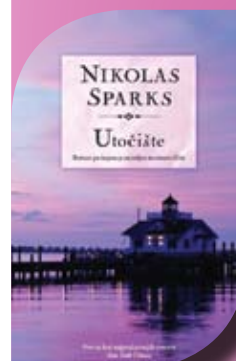
POSLJEDNJI BJEGUNA /Trejsi Ševalije/

Smješten u guste šume i suncem okupana kukuruzna polja Ohaja, ovaj živopisni roman pripovjeda o zlim ljudima i neustrašivim ženama, o iznenađujućim brakovima i čudnovatim prijateljstvima, i o izuzetnoj moći prkosa...

UTOČIŠTE /Nikolas Sparks/

Lijepa, ali povučena Kejti riješena je, čini se, da izbjegne stvaranje ličnih veza sve dok je niz događaja ne uvuče u dva odnosa koja uspostavlja i protiv svoje volje – jedan sa Aleksom, udovcem, vlasnikom prodavnice, čovjekom dobrog srca i ocem dvoje male djece, i drugi sa Džo, prostodušnom susjetkom koja živi sama...

Bio sam zahvalan na sposobnosti davanja brzog odgovora. Odmah bih rekao da ne znam.
Mark Twain

Moralne vrline se ne stvaraju po prirodi. Priroda nam, doduše, omogućuje plodno tlo za njihovo prihvatanje, no njihovo potpuno oblikovanje je isključivo plod našeg aktivnog rada na njima.
Aristotel

Većinu svog života sam proveo strepeći od događaja koji se nikad nijesu ostvarili.
Mark Twain

Ne traži se uvijek od nas da nešto napravimo najbolje što možemo: ponekad trebamo napraviti upravo ono što se traži.
Sir Winston Churchill

Neznanje je noć uma, ali noć bez mjeseca i zvijezda.
Konfucije

Započnemo li konflikt između prošlosti i sadašnjosti, ubrzo ćemo uvidjeti da smo izgubili budućnost.
Sir Winston Churchill

Čujem i zaboravim. Vidim i zapamtim. Činim i razumijem.
Konfucije

Snaga ne proističe iz fizičkih sposobnosti, već od neslomive volje.
Mahatma Gandhi

Autor: Marko Burić	Naelektrisani atom Energija sunčevog zračenja		Japan	Italijanski fudbaler, Enco		Metar	"Transakciona analiza" Plaža na crnogorskom primorju	
Nota solmizacije			Los Andeles	Sarajevska pop-rok grupa "... Štuke"		Lična zamjenica		
Hermetički zatvorena posuda			Stripski junak			Crnogorski pjesnik, Nikolić		"Ante meridien"
Luksemburg		Odbijanje vjerovanja u postojanje božanstava Slatko mlijeko						
Mjesec kada je puštena u rad prva elektr. centrala u CG							Fiktivni lik u filmovima o Džejs Bondu	
Ptica grabljivica								
"Net Run Rate"				Indijski politički triler			Režiserka, Kalpana	
"Regulatorna agencija za energetiku"				Amper		Rimski broj 50		Prema
				Mjerna jedinica za površinu		Lična zamjenica		
			Samoglasnik					
			"Elektronska paramagnetna rezonanca"		Bilijarski štap			
Ono što nas pokreće								
Limeni duvački instrument								
	Internet protokol			Veznik "Osteoartritis"		18. slovo abecede Panama		17. slovo grčkog alfabeta
	Trajna zeljasta biljka Norveška							
			Vrsta papagaja				Kiseonik	

tanja.nikcevic@epcg.com

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

Elektroprivreda Crne Gore AD NISIC

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

Elektroprivreda Crne Gore AD NISIC

IME I PREZIME _____

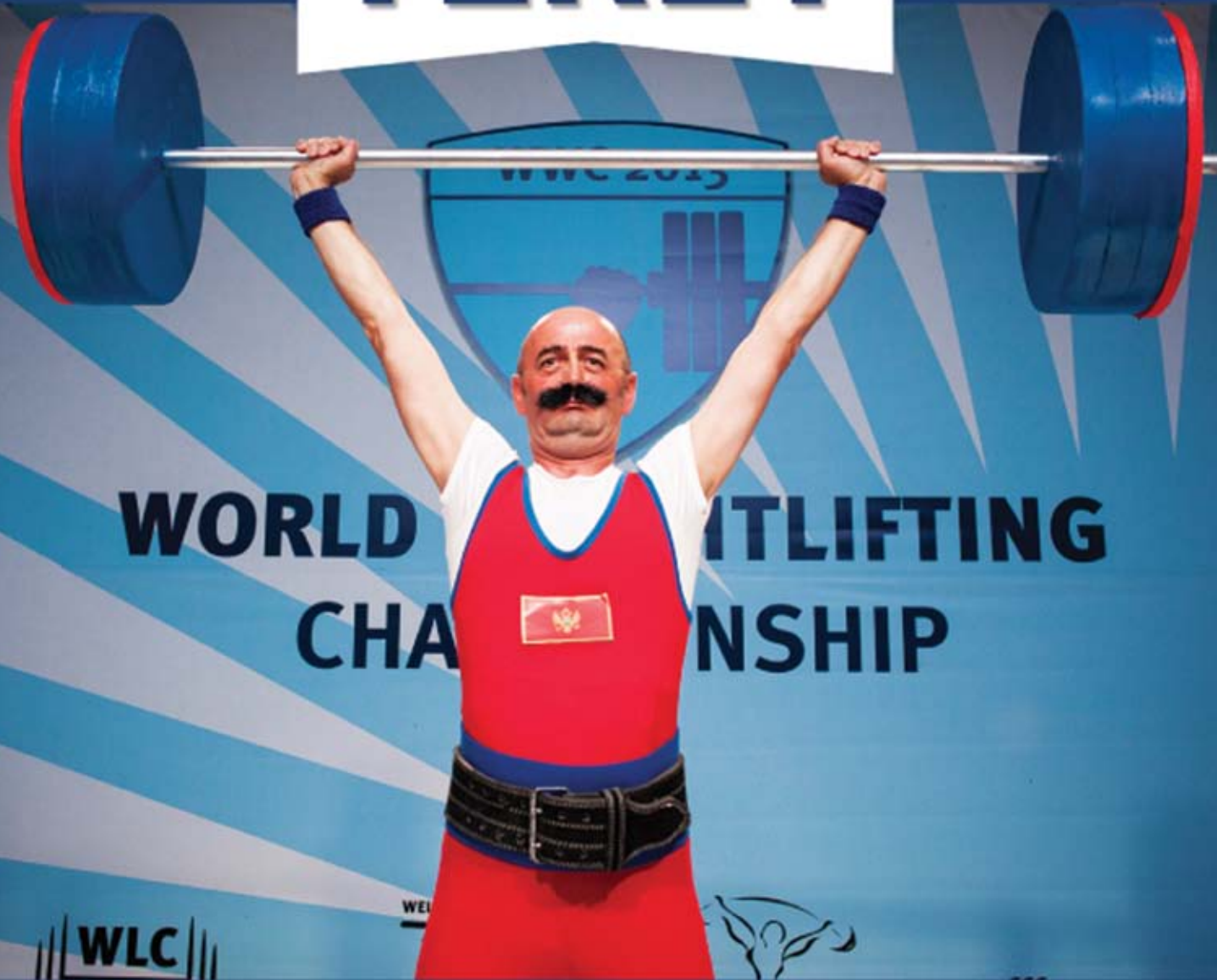
POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

www.epcg.com

PODIJELIMO TERET

*Otplatite dug u fiksnim mjesečnim ratama
od 20 eura, bez učešća, bez kamate, bez isključenja.*

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

epcg
Elektroprivreda Crne Gore AD NISDC

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

epcg
Elektroprivreda Crne Gore AD NISDC

